

SALAMO HEADI BUKANA

1

Laulau dudurai tauna eo laulau baaea tauna

- ¹ Tau wa ie kode
 ia laulau gewagewa tataodi edi ribahesanapu
 nige i laulauedi,
 baaea tataodi edi dobila eai nige i totoro,
 eo Eaubada tau-alaliuluwaena edi oigogo eai
 nige i patulau;
- ² na GUIAU ena laugagaeo i kodei mo,
 eo i hasihasiri asubena to maiona.
- ³ Ia doha oeagi esau
 saga gegesina eai se umai,
 ena huia ua eai aiaina abo ie tore,
 eo luguna taba nige se wowoea.
 Ginauri gamagaridi i ginauridi abo se lau lolo.

- ⁴ Laulau gewagewa tataodi isi nige meta doha,
 isi doha sitona wenudi mana i eoho'eohoedi.
- ⁵ Arinai ede laulau gewagewa tataodi hedudurai
 asubenana eai taba nige se toro,
 eo baaea tataodi taulaulau dudurai edi oigogo
 eai taba nige se toro.
- ⁶ Paana GUIAU laulau dudurai tataodi i abi ko-
 makomanidi,
 na laulau gewagewa tataodi abo se tauyamui.

2

GUIAU ena heyausi tauna ena huia tanuaga

- ¹ Paana saha eanua gamagaridi taumiaidi se
 oioiriba,

- eo tatao se saha se nuanuatu gaibu mo?
- ² Tanoubu wasawasadi se totoro-lelei,
tanutanuaga hinage se oiribagogoesege
GUIAU bena se laugudugudui eo ena heyausi
tauna, si ene,
- ³ “Edi auau ta oimotudi,
eo edi maina poasi ta gabahesuaradi!”
- ⁴ Ia galewa eai ie mia abo i maruhi;
GUIAU ia abo i alaliuluwaedi.
- ⁵ Abotai ma ouyalalayana abo i ribalau aridi eai,
ena ouyalayala eai abo i hematausi aririedi,
abo i ene,
- ⁶ “Eau egu wasawasa ea heteroyao wa
egu oea tabuna Siona tupina arinai.”
- ⁷ GUIAU ena laugagaeo ribana abo ea heribamiu:
I ribalaoma i ene, “Oa natugu ede,
wauta ea hemala oa tamam.
- ⁸ U aibodalaoma, abo eanua gamagaridi taumiaidi
ea lediwa em gogo,
eo tanoubu maudoudoina abo oa enam.
- ⁹ Oa abo u hetamogorugorudi poasi tu’ena arinai,
abo u oigorugoru hegahegagiridi doha
gulewa.”
- ¹⁰ Omi wasawasa e, bena au sibasiba;
omi tanoubu tanutanuagamiu bena se ribah-
esanapumi.
- ¹¹ Ma matausimiu GUIAU au heyaiyei,
ma tabutabubumiu
¹² aena au alagoiedi,
ata i ouyalayala, eo dobila eai au mate,
paana ena ouyalayala i heura ariariri.

Tatao gamagaridi ena se dagolau ia arinai abo nuadi se kode.

8

Eaubada Namanamarina eo Tau heasisina

- ¹ GUIAU, tanuagamai e,
tanoubu maudoina eai oa esam i sae ariariri!
- Galewa ewana eai oa namanamarim se wanai
² kaimou gagiridi, taumadomado awadi eai,
iala numana adiadirina u hetoro em
waiunu debadi eai,
waiunu eo tauabigum em abahemonoudi.
- ³ Ena ea itasae em galewa eai, oa nimagigim
paisoadi,
nawarai eo ipora hinage oa tautoredi;
- ⁴ tau ede saha bena oa u nuanuatui,
eo tau natuna eai bena oa u abiloloei?
- ⁵ Taiede oa u ginauri Eaubada ia begana mo i
hemuri,
eo namanamari eai eo heasisina eai ia u heko-
rona.
- ⁶ Oa nimam eai ginauri gamagaridi u ginauridi wa
u mosedio ia
tanuagadi eai ie lau;
ginauri gamagaridi ia aena ubudi eai ue toredi,
- ⁷ mamoe eo bulumakau gamagamagaridi,
eo nuura suisuidi hinage,
- ⁸ ewa manudi eo gabogabo eamadi,
eo ginauri gamagaridi gabogabo dobiladi eai
se laulau.
- ⁹ GUIAU, tanuagamai e,
tanoubu maudoina eai oa esam i sae ariariri!

13

Amamna boeana eai bena se saguhai uurana

- ¹ GUIAU e, abo i lau e aitea huia? Abo u nuahuiegu i lau e ana huia ana tasi?
I lau e aitea huia matam abo u buburi taba nige ea itam?
- ² I lau e aitea huia abo nuagu eai amamna lailai, eo asubena to maiona abo nuadubu nuagu eai?
I lau e aitea huia agu waiunu abo i saepoigu?
- ³ U italaoma eo u heuioegu, GUIAU e, egu Eaubada; matagu u hemaradi ata mate mamohoi enona ea enoei;
⁴ ata agu waiunu i ene, “Ea saepoiyao”;
ata agu waiunu se kode paana egu tabutabubu debana eai.
- ⁵ Na oa em gadosisi miatahitahina ea sunumaei, nuagu abo i kodelamposi em abihemaui debana eai.
- ⁶ GUIAU arinai abo ea wana, paana ia i ainauia aririegu.

14

Tatao edi eauyaule eo edi baaea

- ¹ Taueauyaure ia i ribariba nuana eai i ene, “Eaubada nige’e.”
Isi tatao bi’ibi’idi, edi laulau se manamanabara ariri,
nige esau ena laulau i dudurai.
- ² GUIAU ia galewa eai i itadobi
tatao nanatudiyao aridi eai,
bena i itadi eai to eai se mia dudurai,

eai to eai Eaubada se eo'oi.

³ Isi gamagaridi se gegege, isi gamagaridi edi mi-
amia doha ie boha,
nige esau i mia dudurai,
nige'e, nige ariariri.

⁴ Edi sonoga nige'e, tatao baabaeadi ta,
agu bogaoyao se aidi doha falawa se aiaini,
eo nige se eogalau GUIAU arinai?

⁵ Matausi lailai didiga abo se hearo
paana Eaubada ia laulau dudurai tataodi edi
tupo eai.

⁶ Gogo gesagesa tauna ena nuatu isi bena se
gudugudui,
na ena abadago ede GUIAU.

⁷ Taba Isaraela ena abihemaui Siona eai i pe-
sama!
Huiana wa GUIAU ena tataoyao edi gogo i
hemaisauioidi
Iakobo abo i kodelamposi, Isaraela abo nuana
i lolo.

15

Eaubada ena oea tupina tabuna taumiaina

¹ GUIAU e, eai gonoana i bawa oa em numalulu
arinai?
Eai abo i mia em oea tupi tabuna eai?

² Tau wa nige abahegiruna,
eo laulau dudurai i laulauedi,

- ia hinage nuana eai riba mamohoi mo i rib-
aribaedi;
- ³ ia wa memenana eai nige monumonunu,
ena dodogayao nige i heamamna,
eo helena-taumia-tauna nige i rib-
asagasagariei;
- ⁴ laulau gewagewa tauna i isuewaei,
na GUIAU taumatausi tataodi ia abo i hede-
basaedi;
ena riba aigora i hemamohoiei piripiri
boeana eai;
- ⁵ ia moni ena i mosehagahagaidi, taba nige haga-
hagana bena i abiuioi,
hinage taba nige moni se mosei bena laulau
dudurai tauna i hegirugaibui.

Ia wa ena laulau doha ina, ia taba nige se hemoiu,
nige ariariri.

16

Gogo lolo dumadumana

- ¹ Eaubada e, bena oa u hemaorigu, paana ea
dagolaowa oa arim eai.
- ² Ea ribalau GUIAU arinai ea ene, “Oa egu Guiau
ede;
egu lolo ede oabom mo arim eai.”
- ³ Oa em hetabu tataodi isi heasisi tataodi ede,
egu nualolo maudoina isi wa aridi eai.
- ⁴ Tatao wa isi eaubada esau se hineri isibom edi
nuadubu se helai;
edi aitalasam osiosina taba nige ea hegoiga-
baedi,
esadi taba nige ea abidi sopagu eai.

- 5 GUIAU ia egu hinehineri tupona ede, eo egu abanom,
 egu mauri ede oabom nimam eai.
- 6 Dobila lolodi aridi eai u woeawoeaigu,
 mamohoi em ainauia enagu i sae ariri.
- 7 GUIAU ea ribatausaei ia tauribahesanapugu;
 maiona huiana eai hinage nuagu eai i hea-heatagu.
- 8 Huia gamagari GUIAU ea itadidini matagu eai,
 paana ia nima-tutugu eai abo taba nige ea moiu.
- 9 Arinai nuagu i lolo ariri, eo earuagu i kodelamposi,
 taugu hinage i ota komakomani.
- 10 Paana oa taba nige u moselaegu Hade eai,
 eo taba nige u eari em hetabu tauna Duha lailai i ita.
- 11 Mauri dobilana oa u heiheitagu;
 oa matam eai kode saesaena mo,
 nimatutum eai amna lolo mo, i lau e ana huia ana tasi.

19

Eaubada ana paipaisoa eo ena laugagaeo

- 1 Eaubada ena namanamari galewa i ribahemasaraha,
 eo teha ewa eai nimana paisoana i wasawasaei.
- 2 Asubena to asubena ena riba se hetamarilaei,
 eo maiona to maiona ena sonoga se ribahelai.
- 3 Isi nige arinadi dagugudi, eo nige edi riba,
 memenadi nige dagugudi;

- 4 ia mo arinadi ie lau tanoubu maudoina boeana eai,
edi riba hinage se lau tanoubu sigana eai.
Duaduaridi eai mahana ena numalulu i hetoro,
- 5 ia doha tautawasora harihariu wa ena numa i torohaigabaei,
doha tau adiadirina ma kodena ena dobila i laulauwatai.
- 6 Ena abadalasae ede galewa tupo esau eai,
i hetahetairi i lau e ie lage galewa sigana eai;
gigiborina arinai hinage taba nige ginauri saha i tauyamui.
- 7 GUIAU ena laugagaeo i lolo dumaduma,
tau earuana i hemauiuioi;
GUIAU ena abahemasaraha ribadi mamohoidi ede,
tau nuasupusupuna i hesonoga.
- 8 GUIAU ena lauheatata ribadi se dudurai,
tatao nuadi se hekodedi;
GUIAU ena lauhesom ie a'a esegai,
tatao matadi se hemaradi.
- 9 GUIAU matausina ie a'a,
i mia i lau e huia nige nosina;
GUIAU ena hesanapu ribadi mamohoidi ede,
eo se dudurai ariri.
- 10 Ta henua aririedi abotai *gold*,
gold gamagaridi lolololodi wa;
edi amna amoamo ena amna i hemuri,
amoamo wa noina eai i namnamtutu.
- 11 Ribadi wa aridi eai em heaheari tauna se ribahesanapuei;
sogohidi eai ainaiuana abo i lai ariri.

- 12 Aitea tau iabom ena baaea italobaina abina ie
ata?
Egu laulau baaedi eamuyamuidi aridi eai
bena oa u hea'agu.
- 13 Oa em heaheari tauna ta bena nuasaesae
baaedi aridi eai u nuahi;
tabu se tanuagaigu!
Abotai abo ea toro dudurai,
eo awayagara lailaina arinai taba nige edi
abahegirugu.
- 14 Taba awagu ribadi eo nuagu nuanuatuna
oa matam eai bena se dudurai,
GUIAU e, egu we'utau, eo tau unehemaurigu.

22

Amamna douna, eo hedebasae wanana

- 1 Egu Eaubada e, egu Eaubada e, ue saha u nu-
agabaegu ta?
Paana saha oa eda lohaloha eai, na nige u
saguigu, egu dou nige u ataiei?
- 2 Eaubada e, asubena huiadi eai ea dousaewa, na
nige u heuio,
maiona huiadi eai hinage, na nige aiawasi ea
lobai.
- 3 Iamo oa tabuna ede,
oa se hebawam Isaraela edi aihelahui potadi
eai.
- 4 Tamamaiyao oa se sunumaem,
se sunumaem arinai oa u lebohaidi.
- 5 Se doulaowa, eo se mauri;
oa se sunusunumaem, eo nige u laudobiedi.

- 6 Na eau motamota mo na nige tau;
tatao se subugu, dodoga se isuewaegu,
- 7 Isi gamagaridi se itagu eo se alaliuluwaegu,
adi ao se hebaaeadi arigu eai, eo urudi se
heodedi:
- 8 “Ena sunuma ie tore GUIAU arinai; besi ia i
lebohai!
Hage ia i saguhai, paana ena nualolo ia ari-
nai!”
- 9 Omihede oa ede sinagu bogana eai u abihaigu;
sinagu susuna eai oa u itawataigu.
- 10 Egu huia labasi eai i laoma e wauta oa u
itawataigu,
sinagu bogana eai i laoma e huia ta oa egu
Eaubada ede.
- 11 Tabu oa eda lohaloha eai,
paana huia baaea i hanahanauma,
eo nige doge esau bena i saguigu.
- 12 Bulumakau tamoadi gamagaridi se
torohetai’irigu;
Basana edi bulumakau adiadidiridi se toro-
hetai’irigu;
- 13 awadi se dabari helaidi matagu eai
doha liona guriguriamdi, eo se doulailai.
- 14 Amnagu ede doha goila se hegoigabaei,
eo siadagu popodi se tarumo.
- Nuagu doha wax
nuapougu eai ie welo;
- 15 adidirigu ie ohi, doha gulewa se oigoru,
memenagu ie patu gaeagaeagu eai;
mate mua’a mua’ana eai u he’enogu.

- 16 Mamohoi kedewa se torohetai' irigu,
tatao manamanabaradi se torohetai' irigu;
nimagu eo aegu se aigoridi—
- 17 siadagu gamagaridi se hasiridi—
tatao wa se aiai'ewaigu eo nuadi se lolo;
- 18 agu lulu se soiedi,
eo agu lulu gamagaridi hinage se hekelerodi.
- 19 Na oa, GUIAU e, tabu u mia eda lohaloha eai,
oa agu sagu ede, u heurama u saguigu!
- 20 Earuagu bena u saguhai elepa eai,
kedewa edi gigibori eai hinage u abihemaurigu!
- 21 Liona awana eai u hemaorigu,
bulumakau manamanabaradi donadi eai
earuagu nuanuadubuna bena u saguhai!
- 22 Oa esam abo ea wasawasaei egu tataoyao aridi
eai,
tatao peledi boeadi eai abo ea aihelahuim:
- 23 Omi, eai to eai GUIAU au matausiei, ia au aihe-
lahui!
Omi, Iakobo nanatunayao ia au ribapasi-
pasiei,
ia matausina nuamiu eai, omi Isaraela
nanatunayao!
- 24 Paana ia tau ai'iwala ana iwala nige i isuewaei
eo nige i hewaiunuei;
matana nige i toreamui arinai,
na ena dou mo i ataiei.
- 25 Moutuana matadi eai abo ea hedebaseam;
egu riba aigora abo ea heduduraidi isi tau-
matausiem matadi eai.

- 26 Tau gogogesagesa abo se aiai, eo abo bogadi se sese.
Eai to eai ia se eo'oeo'oi abo GUIAU se hede-basaei!
Bena se amna lolo i lau e nige nosina!
- 27 Tanoubu tupo gamagamagari abo se henuaisini eo abo se sinibui GUIAU arinai;
eanua gamagaridi taumiaidi abo se tabaohu ia arinai.
- 28 Paana GUIAU ia wasawasa ede,
eanua gamagaridi taumiaidi ia tanuagadi eai ie lau.
- 29 Mamohoi ariri ia matana eai tanoubu taunuasaesae gamagaridi abo se tabaohui;
isi gamagaridi se hemala tanouio ia arinai abo se tabaohu,
isi hinage nige abina se ata se hemauiuioidi.
- 30 Isimurita ia abo se heayaiyei;
Guiau wasana tatao adi isimurita abo se heribadi,
- 31 ena mauri abo se wasaduaiei isi sora nige se labasidi aridi eai,
ia ana paisoa ede meta.

23

GUIAU ia taumiataunigu

- 1 GUIAU ia taumiataunigu doha mamoe taitawataina;
eau taba nige saha ea deha.
- 2 Abaaibai lolodi eai i heotagu.
Goila ipudi daumoridi gegesidi eai i woeaigu;
- 3 earuagu i hemauiuioi.

Laulau dudurai dobiladi eai i woeawoeaigu,
iabom esana debana eai.

⁴Ena mate gonuna masimasigirina eai ea lulau,
taba nige baaea aisana ea matausiei;
paana ede oa maidagu;
em pidipidiri, eo em tu'e
se henuabigagu.

⁵Hatahata enagu ue wese
agu waiunuyao matadi eai;
urugu u heyausi,
egu bia i monau boriboriri.

⁶Mamohoi, abilolo eo nuatoatoa abo se hemuri-
wataigu
egu mauri asubenadi gamagaridi eai;
eo GUIAU ena numa eai eau abo ea miahai
i lau e huia nige nosina.

24

Namanamari wasawasana

¹Tanoubu ma ginaurina gamagarina GUIAU
enana ede,
tanoubu eo isi taumiaina gamagaridi hinage.

²Paana ia iabom gabogabo potana eai i hetoro,
eo goila ubu eai potadi eai i tore komakomani.

³Eai gonoana abo i dalasae GUIAU ena oea tupina
eai?

Eo eai ena eanua tabuna eai abo i toro?

⁴Ia wa ena nimana se a'a, eo nuana i a'a mamohoi
hinage,
ia wa nuana taba nige i sae ginauri borabora
arinai,

- eo nige i aigora borabora.
- ⁵ Ia GUIAU ena ainauia lolona abo i abi,
eo nige abahegiruna ena mauri Eaubadana
matana eai.
- ⁶ Ia tau eo'oina isina adi ao ede ina,
Iakobo ena Eaubada matana tau eo'oina wa.
- ⁷ Urumiu au lauisinidi, omi gana dobilamiu e!
Omi se lauisinimiu, gudu lailaimiu
beabeamiu e!
Namanamari Wasawasana bena i lusorama!
- ⁸ Wau namanamari Wasawasana wa eai?
GUIAU ede, ma adidirina, ma gigiborina,
GUIAU ia iala eai i gigibori wa!
- ⁹ Urumiu au lauisinidi, omi gana dobilamiu e!
Omi se lauisinimiu, gudu lailaimiu
beabeamiu e!
Namanamari Wasawasana bena i lusorama!
- ¹⁰ Namanamari Wasawasana wa ia ede eai?
Tauiala tataodi moutuadi GUIAUNA,
ia ede namanamari Wasawasana!

25

Woeawoea, ribagigiri, eo laubili uurana

- ¹ GUIAU e, earuagu ea lauisini oa arim eai.
- ² Egu Eaubada e, egu sunuma ea tore'esegai oa
arim eai,
tabu se hetaumaeamaeagu
agu waiunuyao tabu se saepoigu.
- ³ Hedeomi, eai to eai se bagibagilaoa oa arim eai
taba nige se taumaeamaea,
na isi mo dodoga manamanabaradi i lolo isi
se hetaumaeamaeadi.
- ⁴ GUIAU e, em laulau bena u heitagu;

- em dobila bena u heatagu.
- ⁵ Em riba mamohoina bena arinai u woeaigu, eo u heatagu,
paana oa egu mauri Eaubadana ede.
Asubena lohaloha eai oa ea bagibagiem.
- ⁶ GUIAU e, em nuatoatoa tabu u nuahuiei, eo em gadosisi miatahitahina,
mumuga eai ie mia i lau e nige nosina.
- ⁷ Hewarigu laulaudi baabaeadi tabu u henu-
aisinidi, e egu awayagara;
oa em gadosisi miatahitahina mo arinai abo u nuatuigu,
em abilolo debana eai, GUIAU e!
- ⁸ GUIAU i lolo eo i dudurai;
arinai tatao baabaeadi dobila i heitadi.
- ⁹ Tau nuatudobidobiuioina dobila duduraina arinai i woeai,
eo tau nuatudobidobiuioina ia ena eda i heata.
- ¹⁰ GUIAU ena abiabi gamagaridi aridi eai gadosisi miatahitahina eo riba hemamohoienua i hemasarahadi,
isi, eai to eai ena ribahesunuma eo ena riba tabudi se sogohididinidi.
- ¹¹ Oa esam debana eai, GUIAU e,
egu baaea giruna bena u ribagigiri, paana ie lai.
- ¹² Aitea tau ia GUIAU i matausiei?
ia abo i heata aisega dobila bena i hineri.
- ¹³ Ia abo i mia komakomani, taba nige saha i deha,
eo nanatunayao edi tano abo se abi isi enadi.
- ¹⁴ GUIAU ena awa'eha i mosei isi ia se matausiei aridi eai

- ena ribahesunuma hinage i hemasaraha aridi eai.
- 15 Matagu huia gamagari ea tusaei GUIAU arinai, aegu sai'i eai abo i abihaidi.
- 16 U sinibuima, eo u nuatoatoaegu, paana ede eaubom, nige agu sagu, eo ea amnabaaea.
- 17 Nuagu ena amamna bena u laehesudara eo egu nuadubu eai bena u abiisinigu.
- 18 Egu nuadubu eo agu iwala bena u nuatui, eo egu baaea gamagamagaridi bena u ribagigiridi.
- 19 Agu waiunu gamagamagaridi bena u nuatuidi, edi hewaiunu hinage arigu eai i karapi ariri.
- 20 Nuagu u itawatai, eo u saguhaigu; tabu se hetaumaeamaeagu, paana egu abadago ede oa.
- 21 Egu miamia a'a eo egu laulau dudurai bena se ganaganaigu, paana ea bagibagilaoa oa arim eai.
- 22 GUIAU e, Isaraela ena lauita gamagaridi aridi eai oa bena u unehai.

27

GUIAU ia egu mara eo abihemaurigu

- 1 GUIAU ia egu mara eo egu abamauri ede; eai abo ea matausiei?
GUIAU ia egu mauri ena iala bonana ede; eai matausina abo ea matausi?
- 2 Ena tatao manamanabaradi se ialaigu

eo se aipate bena se unuigu,
 agu waiunu eo isi tau hebaaeagu,
 abo se alabesibesi eo abo se beu.

³ Taba iala tataodi gamagaridi se hetaiirigu,
 taba nige aruagu i loi;
 taba hinage se ialaigu,
 nuagu taba nige se hemoiu.

⁴ Ginauri esega dumaduma GUIAU arinai ea aibo-
 dai,
 abo hinage ea eo'owatai:
 ia ede bena GUIAU ena numa eai ea miamia
 egu mauri asubenadi gamagaridi eai,
 GUIAU ana ao lolo dumadumana bena eai itaitai,
 eo bena ena dubu alona eai ea aiaibodalau.

⁵ Paana ede huia baaea eai
 ena abaailogulogu eai abo i toreamuigu;
 ena apa birigomna eai abo i buburigu,
 ia abo i abiisinigu we'utau saesaena potana
 eai i toregu.

⁶ Abotai eau urugu abo se lauisini agu waiunuyao
 se toro hetaiirigu ea saetawatawaidi,
 arinai ena numa lulu eai aitalasam abo ea gabudi
 ma wowogu;
 abo ea wana, eo GUIAU abo ea aihelahui!

⁷ GUIAU e, ena ea eoga lailai bena u ataatai!
 Em abilolo bena u hemasara arigu eai, eo u
 heuioegu!

⁸ U ribaeyao u ene, "Matagu u eo'oi."
 Nuagu i heuioem, i ene,
 "GUIAU e, matam abo ea eo'oi."

⁹ Tabu matam u woeoi arigu eai.

Em heaheari tauna tabu u aiduiei ma ouyalay-
alam,
tau saguigu ede oa.

Tabu u gabahesuaragu, tabu u nuagabaegu,
abihemaaurigu Eaubadana e!

¹⁰ Taba tamagu eo sinagu se otaotaegu wa,
GUIAU abo i abi'isinigu.

¹¹ Oa em dobila u heatagu, GUIAU e,
abalau masamasarahana eai u woeaigu
agu waiunuyao debadi eai.

¹² Tabu u buigabaegu agu waiunu edi henuhenua
aridi eai,
paana tauribaribataubiga tataodi se toro
bena se hebaaeagu,
isi hinage heamamna laulaudi eahuadi eai.

¹³ Ea awamamohoei GUIAU ena abilolo abo ea ita
tatao maumauridi edi eanua eai.

¹⁴ GUIAU u laubagibagiei; u adidiri, eo u nu-
akipikipi,
hedeomi, GUIAU u laubagibagiei.

31

Sunuma ribahemasarahana

¹ GUIAU e, egu abahomo ede oa,
taba nige se hetaumaeamaeagu, nige ariariri;
em laulau dudurai debana eai bena u lebo-
haigu!

² U ataatailaoma arigu eai,
u heurama u saguhaigu!

- Oa bena egu ababawayamui we'una,
egu abamia adiadirina abo arinai ea mauri!
- ³ Mamohoi oa egu we'utau eo egu abamia adidirina;
esam debana eai bena u woeaigu eo u eda bagunaegu.
- ⁴ Siposipo se abinonoha eamuyamui enagu, bena arinai u eairihaigu,
paana egu abahomo ede oa.
- ⁵ Earuagu ta ea leawa oa nimam eai,
GUIAU e, Eaubada mamohoina, oa u unehaigu.
- ⁶ Aidimodi oitau borabora se nuanuatuidi oa u hewaiunuedi;
na eau GUIAU mo ea sunumaei.
- ⁷ Abo ea kode ariri eo nuagu i lolo oa em gadosisi miatahitahina debana eai,
paana egu amamna u itayao,
egu lauita oa u nuatuidio,
- ⁸ na nige u moselaegu waiunu nimana eai,
aegu mo u heterodi eanua magamagagana eai.
- ⁹ GUIAU e, bena u nuatoatoaegu, paana ea ai'iwala;
matagu i beruberuo nuadubu debana eai,
nuagu eo taugu hinage.
- ¹⁰ Paana nuadubu egu mauri i abiheohi,
eo egu borimai gamagaridi eai hinage ea aiai'iwala.
Egu adidiri ie ohi nuadubu debana eai,
siadagu hinage se meimei.

- 11 Ea hemala agu waiunuyao edi abaalaliuluwa,
helegu-tau-mia-tataodi edi abamatamatausi,
egu dodogayao edi abatabutabubu;
aidobudi dobila eai se itagu abo se
dagogabaegu.
- 12 Se nuahuiegu doha tau matematena,
agu ao doha gulewa tamotamogoruna.
- 13 Agueamoisa, monumonunu gamagaridi ea
ataiedi—
tupo gamagari eai matausi lailai!—
Se oioiribagogo bena se hebaaeagu,
se nuatueamuyamui bena se unuigu.
- 14 Na, GUIAU e, egu sunuma ede oa arim eai,
ea ene, “Oa egu Eaubada ede.”
- 15 Egu mauri asubenadi gamagaridi ede oa nimam
eai;
agu waiunuyao, eo tauheamamnagu nimadi
eai bena oa u saguhaigu!
- 16 Bena am ao u hesina em heaheari tauna potana
eai;
em gadosisi miatahitahina arinai bena u abi-
hemaorigu!
- 17 Tabu se hetaumaemaegu GUIAU e, paana ea
eogasaewa arim eai.
Isi mo tatao manamanabaradi bena se hetau-
maeamaeadi,
bena se hetagugudi, eo se laedi Hade eai.
- 18 Sopa boraboradi bena se unauna,
aidobu tatao laulaududurai se ribahe-
baaeadi,
nuasaesae eo isuewa debana eai.
- 19 Em abilolo i lai ariariri
u nonohai isi taumatausiem enadi,

eo isi eai to eai se ailogulogu oa arim eai
tatao matadi eai!

²⁰ Oa nuanuam eai u hebawayamuidi
tatao edi nuatu hebahebaaea aridi eai;
logulogum eai u ganaganaidi
arina baaea aridi eai.

²¹ GUIAU abo se ribahelolo,
paana ena gadosisi otaotahaina i hemasaraha
enagu
huiana ne lauita lailai ea hearo gonogonoana
doha eanua se ialai.

²² Ma nuaberuberugu ea ene,
“Oa matam eai se henuhesuaragu!”

Na oa egu awanori u ataiei
huiana ne ea eogalaowa bena u saguigu.

²³ GUIAU au gadosisie, omi tau miatahitahina!
GUIAU tausunumaena i ganahetai'iridi
na taunuasaesae ena maisa i heporohe
aririei.

²⁴ Au adidiri, eo hinage au nuakipikipi,
Omi gamagarimiu, GUIAU taulaubag-
ibagiena!

32

Ribagigiri helolona

¹ Tau wa ena awayagara se ribagigiri,
ena baaea se bubulitawai, ia ie kode!

² Tau wa nige ana giru GUIAU matana eai,
earuana eai nige abiborabora, ia ie kode hi-
nage!

- ³ Huiana ne egu baaea nige ea hemasaraha, taugu se porohe ariri,
asubena maudoina ea lepalepa.
- ⁴ Asubena to maiona nimam potagu eai i porohe ariri,
egu adidiri ie ohi, doha siwaro lailai eai gigi-bori huiana eai.
- ⁵ Oa arim eai egu beaea ea hemasaraha,
eo egu ponori nige ea toreamui;
ea ene, “Egu awayagara wa abo ea ribahe-
masaraha GUIAU arinai,”
abotai egu baaea giruna u ribagigiri.
- ⁶ Arinai isi nuadi se ota esegai taba gamagaridi se uura arim eai;
huia baaea eai, abaita ena huia didi eai,
isi taba nige se hearo.
- ⁷ Oa egu ababawayamui ede,
piripiri aridi eai u ganahetairigu,
aridi eai u lebohaigu.
- ⁸ Abo ea heatam, em dobila abo ea heitam arinai
bena u lau;
abo ea lauhasahasaim, matagu ede oa potam eai.
- ⁹ Oa tabu em abi doha hosi e doha *mule*, isi nige edi sibasiba;
arinai se paidi, eo awadi eai abawoeawoeaidi se heapudidinidi
bena abo se awa’abiem.
- ¹⁰ Tau laulau gewagewa ena nua’amamna se gam-agari ariri,

- na gadosisi miatahitahina GUIAU
 tausunumaena abo i hetaiiri.
 11 Au kode GUIAU arinai, eo nuamiu se lolo, omi
 dudurai tataomiu e,
 au eoga lailai, omi nuamiu se dudurai e!

33

*Tanoubu tauhetubuna eo taitawataina se
 hedebasaei*

- ¹ Au kode ariri GUIAU arinai, omi taulaulau dudurai!
 Tau dudurai i lolo i aiachelahui.
² Huelele arinai GUIAU au aiachelahui,
 huelele mainadi saudoudoi aridi eai enana au
 oiaini!
³ Wana harihariuna enana au wanai,
 au oi-huelele komakomani ma arina
 lailaimiu!
⁴ Paana GUIAU ena riba i dudurai;
 eo ana paisoa maudoina ie abi ma nuapai'ipai'ina.
⁵ I'ila lolo eo laulau dudurai i gadosisiedi;
 GUIAU ena gadosisi miatahitahina tanoubu i
 hemonau.
⁶ GUIAU ena riba arinai galewa tehana se hetubu,
 eo ena ginauri gamagaridi ia awana eahuana
 arinai.
⁷ Gabogabo goilana i pei'esegai tupo esega eai,
 gabogabo ena aba ota eai ie tore.
⁸ Tanoubu maudoina bena GUIAU se matausiei,
 tanoubu taumiaina ia bena se tabutabubuei!
⁹ Paana ia ie riba, to ia ede:
 i lauhesom, abo i taumasaraha.

- 10 GUIAU eanua gamagaridi taumaiaidi edi
sonoga i itasubudi;
tatao bodadi edi nuanuatu i guduguduudi.
- 11 GUIAU ena ribahesanapu i otaesegai i lau e nige
nosina,
ia ena nuatu se miatahitahi isi gamagaridi
aridi eai.
- 12 Eanua taumiaidi wa se kode ariri taba edi
Eaubada ede GUIAU,
tatao wa isi i hileidio iabom enanayao.
- 13 GUIAU galewa eai i itadobima,
tanoubu tataodi gamagaridi i itadi.
- 14 Ena ababawa telona potana eai i italau tanoubu
taumiaina
gamagaridi aridi eai,
- 15 ia wa gamagaridi nuadi ia i hetubudi,
eo edi laulau gamagaridi i itasipoidi.
- 16 Wasawasa esau ena tauiala gamagaridi taba
nige se hemaui;
tauiala nuakikipipina iabom ena adidiri
lailaina eai taba nige i mauri.
- 17 Iala hosina taba nige i saepoi,
eo ena adidiri lailaina eai taba nige i hemaui.
- 18 Mamohoi GUIAU matana ie lau eai tau
matausiena arinai,
eo eai to eai ia ena gadosisi otaotahaina se
sunumaei,
- 19 bena earuadi mate eai abo i saguhaidi,
eo guriam huiana eai abo i abihemauridi.
- 20 Earuada GUIAU se laubagibagiei,
ia ada sagu eo eda opea ede.
- 21 Mamohoi, nuada se kode ia arinai,

- paana ia esana tabuna ta sunusunumaei.
 22 GUIAU e, em gadosisi miatahitahina bena i ota
 ai potamai eai,
 paana ai ema sunuma ede oa arim eai.

34

Iwala lebohaina hedebasaena

- 1 Huia gamagari GUIAU ea ribatausaei;
 aihelahuina awagu eai taba nige i lautom.
 2 Nuagu ena abaribapasipasi ede GUIAU;
 taunuatudobidobiuiio abo se ataiei, eo se
 kode.
 3 Omi maeguyao GUIAU ta ribahelai,
 eo esana ta hedebasae gogo!
 4 Eau GUIAU ea eo'oi to i ataiegu,
 egu matausi gamagaridi boeadi eai i eari-
 haigu.
 5 Au italau ia arinai abo au nuawoiwoina;
 abo ami ao taba nige se taumaeamaea.
 6 Gogogesagesa tauna ta ie eoga, to GUIAU ia i
 ataiei,
 eo ena amamna gamagaridi aridi eai i
 hemaui.
 7 GUIAU ena aneru ia tau matausina tataodi i
 miahetaiiridi
 eo baaea eai i saguhaidi.
 8 Omi hage au ai'ita, abo au italobai GUIAU i lolo
 ede!
 Tausunusunumaena abo nuana i kode!
 9 GUIAU au heasisiei, omi hetabu tataomiu e,
 paana ia tauheasisiena taba nige ena deha.
 10 Liona nanatudiyao se dabu to se guriam,

na isi GUIAU tau eo'oina tataodi taba nige
ginauri esa lolona se abisapuri.

- 11 Merumeru tatao e, au laoma au ataatai arigu
eai,
GUIAU heasisina eau abo ea heatamiu.
- 12 Aitea tau mauri i henua
eo i henua ena mauri asubenadi bena se gam-
agari, bena lolo amnana i ataiei?
- 13 Oa memenam u abididini tabu u riba baaea,
sopam hinage borabora ribadi tabu se rib-
aedi.
- 14 Laulau gewagewa u tausuaraei, laulau lolo mo
u laulauei;
loni u eo'oi, eo u miawatai.
- 15 GUIAU matana se italau laulau dudurai tataodi
aridi eai,
eo beana se tasoe edi eoga aridi eai.
- 16 GUIAU ana ao i laeudoiei laulau gewagewa
tataodi aridi eai,
abahenuaisinidi tanoubu eai i tomgabaedio.
- 17 Laulau dudurai tataodi ena se eoga GUIAU i
ataiedi,
edi piripiri gamagaridi eai ia i saguhaidi.
- 18 Ena tatao se nuaberuberu GUIAU i hana-
hanauidi,
isi nuadi se tamogorugoru ia i hemauidi.
- 19 Laulau dudurai tauna piripiri gamagaridi i
hearodi,
na gamagaridi boeadi eai GUIAU i saguhai.
- 20 Ia siadana gamagaridi GUIAU i itawataidi;
taba nige esau i tagodu.

- 21 Laulau gewagewa tauna baaea eai abo se unehoso,
 eo isi laulau dudurai tataodi tauhewaiunuedi
 abo se ribahematedi.
- 22 GUIAU ena heaheari tataodi abo i unehaidi,
 isi wa taubawayamui ia arinai, taba nige esau
 se ribahemate.

37

Laulau baaea tataodi taba nige se miatahitahi

- 1 Tabu nuam eai u hemodeuioim laulau baaea
 tataodi debadi eai,
 laulau ponori tataodi hinage tabu u aiaro-
 magigiriedi!
- 2 Paana nige baaeona abo se wowoea doha lagau,
 eo se kokoeagi doha ginauri iniinidi.
- 3 GUIAU mo au sunumaei, laulau lolodi mo au
 laulauedi,
 arinai emi oea eai abo au mia, ma nuataru-
 miu.
- 4 U hekodeuioim GUIAU arinai,
 eo oa nuam ena henuhenua ia abo i leawa.
- 5 Em dobila GUIAU nimana eai u tore;
 ia u sunumaei, abo hinage i paisoa.
- 6 Em laulau dudurai abo i hemasaraha doha mara,
 eo am ao duduraina doha asuasubenalai.
- 7 U heaiyawasiuioim GUIAU matana eai, eo u bag-
 ibagi ma nuapai'ipai'im;
 tabu nuam i mode paana esau ena dobila i lau
 lolo,
 ia laulau baaea wa i hetuhetubudi.

- 8 Ouyalaya u helautom, eo nuaheura i otawa!
Tabu hinage u nuamodemode, ata u
hebaaea'uioim.
- 9 Mata paana laulau baaea tataodi abo se tom-
gabaedi;
na isi GUIAU ena nuatu se bagiwatai tanoubu
abo se abi isi enadi.
- 10 Huia ku'uku'u mo eo laulau gewagewa tauna
abo i tauyamui,
taba ena eanua eai se eo'oeo'oi, ia nei eai
nige'e.
- 11 Na manabiga tataodi tanoubu abo se abi isi
enadi,
ainauia lailai hinage abo se hearo eo arinai
abo se kode.
- 12 Tau laulau gewagewa i nuatu nonohai bena tau
laulau dudurai i heamamna,
eo hinage ia arinai moana i taburueahisi;
- 13 na Guiau tau baaea i marumaruhiei,
paana ie ita ena huia i laolaoma.
- 14 Tau laulau gewagewa elepa i niusihai, pidu
hinage ie tu,
bena gogogesagesa tauna i laudobei
eo laulau dudurai tataodi bena i unuidi;
- 15 edi elepa abo i soralau isi isibom nuadi eai,
edi pidu abo se hetagodudi.
- 16 Tau dudurai ena gogo begana mo, i lolo ariri
abotai laulau gewagewa tataodi edi gogo
lailai didigadi.
- 17 Paana tau gewagewa nimana abo se godudi,

na GUIAU taududurai abo i abiisini.

- 18 Tatao nige abahegirudi GUIAU edi huia abina i atao,
edi gogo hinage abo se ota i lau e nige nosina.
- 19 Huia piripiri eai taba nige se hetaumaea-maeadi,
guriam asubenana eai hinage adi aiai abo i lai ariri.
- 20 Na tatao baabaeadi abo se tomgabaedi
GUIAU ana waiunuyao isi doha oea liasina,
se tauyamui— doha asuasus se tautauyamui ariri.
- 21 Tau laulau gewagewa ginauri i sagesagenai, na
taba nige i hemaisauioi,
na tau laulau dudurai ena abi se lolo, to i aiainauia;
- 22 isi GUIAU i nualoloedi abo oea se abi enadi,
na isi i ribahematedi abo se tomgabaedi.
- 23 Tau lolo ena abalau GUIAU i nuatu nonohai,
eo tau wa i nualolo arinai, abo i hetoro ko-makomani;
- 24 taba ie beu, taba nige i lau ariri,
paana GUIAU i abilau nimana eai.
- 25 Egu huia hewari eai i laoma e egu huia tau-taubada,
sora nige taududurai ea ita se nuagabaei,
e nanatunayao falawa se aiaiboda.
- 26 Ia huia gamagari i aiainauiasom, eo ia arinai se sagesagena.

eo nanatunayao hinage tatao se
henualoloedi.

27 Baaea u torohaigabaei, lolo mo u abiwatai,
arinai abo u miatahitahi i lau e nige nosina.

28 Paana GUIAU abi dudurai mo i gadosisisie;
ena tau miatahitahi tataodi taba nige i nu-
agabaedi.

Tau dudurai abo se ganaganai i lau e nige nosina,
na tau gewagewa nanatunayao abo se tom-
gabaedi.

29 Tau dudurai abo oea i abi enana,
eo abo arinai i mia i lau e nige nosina.

30 Tau dudurai awana eai riba sonoga i hepesadi,
memenana abi dudurai i ribaribaedi.

31 Ena GUIAU ena laugagaeo ia nuana eai;
ena abalau eai taba nige i utusagigi.

32 Tau gewagewa tau dudurai i itasipoi,
eo i aipate bena i unui.

33 GUIAU taba nige i abigabaei ia nimana gigibo-
rina eai,
eo abahedudurai eai taba nige se hegiru.

34 GUIAU u bagibagiei, eo ena dobila u abididini,
ia hinage abo i abiisinim, eanua abo oa enam;
tau laulau gewagewa tauna abo u ita se tom-
gabaedi.

35 Tau laulau gewagewa ea ita i gigibori ariri,
i sae ariri doha Lebanona maruwaina esau.

36 Huia esau ea baeawa ea lau, na hedeomi, ia nei
eai nige'e,

ea eo'oi komakomani, na taba nige ea lobai.

³⁷ Tau nige abahagiruna u italau arinai, eo tau dudurai u ita,
manabiga tauna abo ana isimurita.

³⁸ Na tau awayagara abo se unuidi,
adi isi murita abo se tomgabaedi.

³⁹ Tatao duduraiddi edi mauri abo se abi GUIAU arinai,
huia baea eai edi abahomo ede ia arinai.

⁴⁰ GUIAU i saguidi eo i lebohaidi,
laulau gewagewa tataodi nimadi eai i lebohaidi eo i hemaauridi,
paana edi abaailogulogu ede ia arinai.

42

GUIAU gadomaguna

¹ Doha suisui nuura
goila dididi i gadohiedi,
eau hinage, Eaubada e,
earuagu i gadohiem.

² Earuagu i gadomagu Eaubada arinai,
Eaubada maumaurina arinai.

Aitea huia abo ea laoma
Eaubada ana ao abo ea ita?

³ Agu aiai esega ede matasulugu
asubena to maiona,
eo tatao huia gamagari se hesiolaoma, “Em
Eaubada ia haedi-eai?”

⁴ Ina ginauri ta ea henuaisini
huiana wa nuagu ea soeauri;
tatao bodadi maeguyao

ea woeaidi, se hemuriwataigu Eaubada ena
 numa eai,
 aie wowo ma kodemai, eo aie wana ma lautoimai,
 moutuana lailai ai mataasi gogo.

⁵ Earuagu e, paana saha u nuadobidobi,
 eo paana saha nuaboeagu eai u
 heunaboisaha?
 Eaubada u sunumaei; paana ia abo ea hede-
 basaeuioi,
 ia agu sagu ede
⁶ eo egu Eaubada.

Earuagu i porohe ariri nuaboeagu eai
 arinai abo oa ea nuanuatuum,
 Ioridana eo Heremona eanuadi eai,
 Misara oea tupina eai hinage.

⁷ Gabotum i eogalau gabotum esau arinai,
 em goila edi abadidi lailaidi dagugudi eai;
 em bagodu eo em butubutu gamagaridi
 se heputuhaigu.

⁸ Asubena huiana eai GUIAU ena gadosisi miatahi-
 tahina i leama;
 eo maiona eai enana ea wawana,
 ea lauuura egu mauri Eaubadana arinai.

⁹ Ea ribalau Eaubada arinai ia egu we'utau,
 "Paana saha u nuahuiegu ta?"

Paana saha ea nuanuadubu,
 waiunu ena hebahebaaea debana eai?"

¹⁰ Agu waiunuyao edi hesom
 i hemala doha bonu lailai taugu eai,
 huia gamagamagari se ribalaoma si ene,
 "Em Eaubada haedi?"

11 Earuagu e, paana saha u nuadobidobi,
 eo paana saha nuaboeagu eai u
 heunaboisaha?
 Eaubada u sunumaei; paana ia abo ea hede-
 basaeuioi,
 ia agu sagu ede, eo egu Eaubada.

43

Hedudurai eo Saguhai Urana

- 1 Egu laulau dudurai u hemasaraha, Eaubada e, eo
 enagu u toro
 ganamuri tataodi matadi eai;
 ao borabora eo laulau gewagewa tataodi nimadi
 eai
 u lebohaigu!
- 2 Paana oa Eaubada egu aba ailogulogu ede;
 paana saha u gabahesuaragu?
 Paana saha ea nuadubu
 waiunu ena hebahebaaea debana eai?
- 3 Em mara eo em riba mamohoina bena u heta-
 maridima bena abo se woeaigu,
 abo se woeaigu em oea tupi tabuna eo em
 abamia arinai!
- 4 Murina eai abo ea lau Eaubada ena aitalasam
 hatahatana arinai,
 Eaubada egu abanuawoiwoina;
 eo abo ea aihelahuim huelele arinai,
 Eaubada e, egu Eaubada.
- 5 Earuagu e, paana saha u nuadobidobi
 paana saha nuaboeagu eai u heunaboisaha?
 Eaubada u sunumaei, paana ia abo ea hede-
 basaeuioi,
 ia agu sagu ede eo egu Eaubada.

46

Eaubada ia eda abahomo eo eda adidiri ede

- 1 *Eaubada ia eda aba homo eo eda adidiri ede,*
tausaguheulaida baaea huiadi eai.
- 2 *Arinai taba nige ta matausi taba tanoubu ana ao*
ie bui,
taba oea tupidi gabogabo nuanuana eai se
tabutabubu,
- 3 *taba butubutu dagugudi se lai ma puropurodi,*
eo taba oea tupidi se tabutabubu dagugu
lailaina wa debana eai.
- 4 *Goila esau i dididi abo Eaubada ena eanua i*
hekode,
Saesae Aririna ena aba mia tabuna meta.
- 5 *Eaubada ia duaduarina eai, ia taba nige se*
hemoiu,
Eaubada ia abo i saguheulai.
- 6 *Etene se sagasagari, eanua udoi udoi se eoeo;*
arinana ie tore, na tanoubu ie welo.
- 7 *Tauiala moutuana GUIAUNA ia maeda,*
Iakobo ena Eaubada ita eda aba homo!
- 8 *Au laoma GUIAU ena paipaisoa au itadi,*
iabom i ginauridi tanoubu eai:
- 9 *Iala i helautomdi i lau e tanoubu sigana;*
welolo gigidi i hetagodudi, eo alahia i godudi,
kariota oeagi eai i gabudi!
- 10 *“Au monou, eo abina au ata eau mo Eaubada,*
Eau mo se lauisinigu eanua tataodi boeadi
eai,
Eau mo se lauisinigu tanoubu eai!”
- 11 *Tauiala moutuana GUIAUNA ia maeda,*
Iakobo ena Eaubada ita eda abahomo ede!

50*Eaubada ia Tauhedudurai i lolo*

- ¹ Eaubada GUIAU, Gigiborina,
i ribariba, eo tanoubu i eogalau arinai,
mahana ena huia dalasae, i lau e ena huia dui.
- ² Siona, ana ao lolo dumadumana eai,
Eaubada ena mara i hesinalaei.
- ³ Eda Eaubada i laolaoma, taba nige i monou,
ia matana eai doha oeagi i alabalebalelem,
mana lailai didigana ia i lauhetaiiri.
- ⁴ I eogasae galewa ewana eai
eo tanoubu eai hinage, bena ena tataoyao abo
i heduduraidi.
- ⁵ “Tausunusunumaegu au heoigogoidima,
isi aitalasam arinai edi aigora arigu eai se
ginauri wa!”
- ⁶ Galewa ia ena laulau dudurai se hemasaraha
paana Eaubada iabom tauheduhedudurai
ede!
- ⁷ “Egu tataoyao e, au ataatai abo ea ribariba,
Israaela e, emi baaea abo ea ribahemasaraha!
Eau Eaubada ede, emi Eaubada.
- ⁸ Emi aitalasam debadi eai taba nige ea hegiru-
miu;
emi aitalasam gabugabudi matagu eai huia
gamagamagari.
- ⁹ Bulumakau tamoana emi numa eai taba nige ea
nuatui,
goti tamoana emi gana eai hinage nige’e.
- ¹⁰ Paana nuura suisuidi gamagaridi eau enaguyao
ede,
bulumakau hinage oea tupidi tausani potadi
eai.

- 11 Galewa manudi gamagaridi hinage abidi ea
ata'o,
eo ginauri maumauridi gamagamagaridi oea
eai isi eau enaguyao ede.
- 12 “Ena ea guriam, taba nige ea heribamiu;
paana tanoubu maena ginauri gamagaridi
eau enaguyao ede.
- 13 Bulumakau bulumana eau ea aiaini, e nige'e?
Goti osinana hinage ea nomnomi, e nige'e?
- 14 Lautoi aitalasamna au heitalasam Eaubada
arinai,
eo emi aigora au hemamohoiedi
Saesae-Aririna arinai;
- 15 huia baaea eai abo au eogalaoma
eau hinage abo ea lebohaimiu, eo omi abo au
hedebasaegu.”
- 16 Na laulau gewagewa tataodi aridi eai Eaubada i
ribalau, i ene:
“Ami paisoa saha na egu lauhesom au hasi-
hasiridi,
eo egu ribahesunuma au abi sopamiu eai?
- 17 Paana heduhedudurai au hewaiunuei,
eo egu riba au gabaedi dagelamiu eai.
- 18 Taba tauaiyahari au ita, au awaehalau arinai,
tauganaganawari hinage maemiuyao au he-
boriesegaimiu.
- 19 “Awam u moselaei riba gewagewa arinai,
memenam eai hinage u riba borabora.
- 20 Ue bawa na em tau u ribahebaaea,
sinam tahunuana natuna tau u ribahebaaea.
- 21 Ina laulau ta u laulauedi, na eau ea monou;

u ene bena eau gonogonoana doha oa.
Abotai ea ribasuuim, eo giru wa ea tore oa matam eai.

²² “Ina ta au nuanuatui, omi aidobu Eaubada au nuahuiei,
ata ea purisimiu, na nige esau bena i toro i saguhaimiu!

²³ Eai to eai lautoi i leama, ia ena heasisi enagu i hemasaraha;
eai to eai ena dohila i hedudurai
ia arinai Eaubada ena abihemauri abo ea hemasaraha.”

51

Hea'a Uurana

¹ Eaubada e, u nuatoatoaegu em gadosisi miatahi-tahina debana eai,
em nuatoatoa lailai didigana debana eai egu awayagara bena u saugabaedi.

² Girugu bena u deurigabaei
eo egu baaea arinai oa bena u hea'agu!

³ Paana egu awayagara abidi ea ata'o,
eo egu baaea hinage huia gamagari eau matagu eai i totoro.

⁴ Oa, oabom, ea hebaaeam,
saha i baaea oa matam eai, meta ea ginauriyao,

arinai em riba se dudurai ariri,
eo em hesanapu ribana nige abahegiruna.

⁵ Mamohoi baaea boeana eai se labasigu,
eo baaea eai hinage sinagu i abigu.

- 6 Hedeomi, oa u henua bena ao mamohoi eau nuagu eai;
arinai nuagu eamuyamuina eai bena sonoga
oa u heatagu.
- 7 *Hyssop* arinai u hea'agu, eau hinage abo arinai
ea a'a;
oa u deurigu, abo ea posiposi ariri abotai
snow.
- 8 Kode eo nualolo arinai oa u hemonaugu;
siada wa oa u hetagodudi abo se kodelamposi.
- 9 Egu baaea bena u hetauyamuidi oa matam eai,
agu giru gamagarina bena u saugabaei.
- 10 Eaubada e, nua a'a oa u hetubu eau nuagu eai,
earua harihariuna eo duduraina u tore nu-
aboeagu eai.
- 11 Oa matam eai tabu u gabahesuaragu
eo em Earua Tabuna tabu u abihai arigu eai.
- 12 Em abihemaui kodena bena oa u leamauioi,
eo earua awaabina bena i bouisinigu.
- 13 Abotai tauawayagara em laulau abo ea heatadi,
eo tatao baabaeadi abo se sinibui oa arim
eai.
- 14 Eaubada e, osina giruna arinai bena oa u
saguhai, agi,
oa Eaubada egu mauri paana,
eo memenagu oa em abihemaui abo i wana
helai.
- 15 Guiau e, sopagu oa u dabaridi,
eo awagu aihelahuim abo i hemasaraha.
- 16 Paana aitalasam taba nige oa i hekodem;

ena aitalasam gabugabuna ea leawa, taba nige nuam i lolo.

17 Aitalasam esega wa Eaubada i henua aririei iaede nua tamotamogoruna, nua tamotamogoruna, dobidobina, Eaubada e, taba nige u isuewaei.

18 Em nualolo debana eai Siona bena oa u helolo; Ieruselema ganana abo u hetorouioidi,

19 abotai aitalasam duduraidi debadi eai abo u nuawoiwoina, aitalasam gabugabudi eo aitalasam gabugabudi maudoidi; bulumakau abo se heaitalasamdi em aitalasam hatahatana eai.

57

Hesaguhai tau hebaaea nimadi eai uurana

1 Eaubada e, u nuatoatoaegu, u nuatoatoaegu ta, paana oa arim eai earuagu abo i ailogulogu; mabem logulogudi eai abo ea ailogulogu, i lau e sabom i lau'o.

2 Ea eogalau Eaubada Saesae Aririna arinai, Eaubada arinai ia wa ena nuatu enagu i hemamohoiei.

3 Galewa eai abasaguigu ia abo i hetamariama eo abo i hemaorigu, aidobu bena se ututawaigu abo i hetaumaeamaeadi.

Eaubada ena gadosisi miatahitahina, eo ena riba hemamohoiena abo i hetamarilaei!

4 Liona boeadi eai ea laulauota, isi se lelehi ariri bena tatao se aidi,

moadi ede alahia eo pidu,
memenadi alahia matamatadi ede.

⁵ Eaubada e, oa abo u sae ariariri galewa ewana eai!
Em namanamari tanoubu bena i hemonau!

⁶ Hiana se gala nonohai aegu adi,
ea nuaporohe ariri.
Duha se sara eau egu dohila eai
na isi, isibom se beudobi alona eai.

⁷ Eaubada e, nuagu i otaesegai,
nuagu i ota esegai.
Abo ea wana eo salamo aridi eai abo ea hede-
basaei!

⁸ Earuagu, u enotoro!
Baubau eo huelele, au enotoro!
Mara i uiari abo ea hanoi!

⁹ Guiau e, abo ea lautoiem, etene boeadi eai:
aihelahuim abo ea wanai hari eanua
tataodi boeadi eai.

¹⁰ Paana em gadosisi miatahitahina ie sae doha
galewa,
am ao otaotahaina ie sae doha eada.

¹¹ Eaubada e, oa abo u sae ariariri galewa ewana eai!
Em namanamari tanoubu bena i hemonau!

62

Eda abahomo esega mo ede Eaubada

¹ Eaubada iabom earuagu i laubagibagiei ma monomonougu;
ia arinai egu mauri i laolaoma.

² Ia iabom egu we'utau eo egu abamauri ede,

egu numa adiadirina; taba nige se
hemoiugu, nige ariariri.

³ I lau e aitea huia abo tau au aipatei au oiheguri,
omi gamagarimiu e,
bena ia doha bilibili eoueouna, e gana beru-
beruna?

⁴ Edi nuatu esega mo ede bena ena abatoro eai se
oiheguri.

Ao borabora se henua aririei.
Awadi eai se ribalolo,
na nuaboead i eai se riba-hemate.

⁵ Eaubada iabom earuagu i laubagibagiei ma
monomonougu;
egu sunuma ede ia arinai.

⁶ Ia iabom egu we'utau eo egu abamauri ede,
egu numa adiadirina; taba nige nuagu se
heberuberu.

⁷ Egu abamauri eo egu abadudurai ede Eaubada
iabom arinai,
ia egu we'utau adiadirina eo egu abahomo
ede.

⁸ Egu dodogayao e, huia gamagamagari ia bena au
sunumaei,
nuamiu au hegoigabaedi ia matana eai.
Eaubada ia eda aba ailogulogu ede.

⁹ Tatao dobidobidi isi doha eahua mo,
tatao saesaedi isi doha ginauri borabora;
taba se nonoidi se mamara,
mamohoi se mamara ariri abotai eahua.

¹⁰ Tabu baaea maisana u nuatui,
eo tabu em sunuma u torelaei aiyahari arinai;

taba em gogo i helai, tabu nuam i lauei.
¹¹ Ma'esega Eaubada ie riba,
 malabui ina ta ea ataiei:
 iaede ina, gigibori Eaubada iabom enana,
¹² gadosisi miatahitahina ede oabom arim eai,
 Guiau e,
 eo tau ena paipaisoa arinai
 abo oa u hemaisa.

63

Ena tau earuana i gadomagu Eaubada abo i hegadobiga

- ¹ Eaubada e, oa egu Eaubada ede, eau ea
 eo'o'eo'oim,
 earuagu i gadomaguem;
 taugu maudoina i gadohiem,
 gonogonoana doha oea esau nige goilana, i
 pitari ariri eo i amnabaaea.
- ² Doha em abamia tabuna eai ea itamo,
 em gigibori eo em namanamari ea itadio.
- ³ Paana oa em gadosisi miatahitahina i sae ariri
 abotai mauri,
 eau sopagu eai abo ea hedebaseaem.
- ⁴ Egu mauri asubenana lohana eai abo ea rib-
 atausaei,
 eau nimagu abo ea lauisinidi, eo oa esam eai
 abo ea aiaiboda.
- ⁵ Earuagu i mata'asi, gonogonoana doha siada
 aroarodi eo momona ea aiaini,
 eo awagu i hedebaseaem ma kodegu, sopagu
 eai,
- ⁶ huiana eai wa egu abaeno eai ea nuanuatuim,
 maiona silasilawana eai ea nuanuatuim,

- 7 paana oa agu sagu ede,
 eo oa mabem loguloguna eai abo ea wana ma
 nuawoiwainagu.
- 8 Earuagu i patudidini arim eai,
 oa nima tutum i abiisinigu.
- 9 Na aidobu se aipate egu mauri se hebaaea
 abo se dobi tano boeana eai;
- 10 abo se moselaedi elepa gigiborina eai,
 abo se hemala suisui nuura adi aiai.
- 11 na wasawasa abo Eaubada arinai i nuawoi-
 woina,
 isi gamagaridi ia debana eai se riba aigora,
 abo se kode lamposi;
 na tatao borabora awadi abo se gududi.

65

Eaubada se hedebasaei oea masurina lolona de- bana eai

- 1 Eaubada e, i lolo oa se hedebasaem Siona eai,
 oa arim eai hinage abo riba aigora se
 hemamohoiedi,
- 2 Oa uura tau ataiena!
 Oa arim eai tatao gamagaridi abo se laoma,
- 3 baaea giruna debana eai.
 Ena ema awayagara se saetawatawaimai,
 oa u ribagigiridi.
- 4 Aisega tau oa u abihineri, u woeaieama
 em numa tabuna gegesina eai, ia i kode ariri!
 Em abamia ena lolo i hegonoahimai,
 oa em dubu tabuna!
- 5 Laulau matamatausidi aridi eai oa u lebohaimai
 ema abamauri Eaubadana e,

tanoubu sigasigadi gamagaridi edi abasunuma
ede oa arim eai,
gabogabo sigasigadi hinage.

⁶ Oa em adidiri eai oea tupidi u hetubudi,
oa gigibori ue lui;

⁷ gabogabo ena dagugu u hemonou,
butubutu dagudaguguna;
tatao hinage edi hetalagegageda;

⁸ arinai isi tanoubu sigasigadi eai se mia
em heiheinoi ta se matausiedi;
mahana ena aba dalasae eanuadi eo mahana ena
aba dui eanuadi
se wowo ma kodedi.

⁹ Tanoubu u nuatui eo nabu u hetaru,
eo u hemasuri aririei;
Eaubada ena saga goila eai i monau,
edi tuma u mosedi,
paana oa u abinonohayao wa:

¹⁰ Oea se giari nonohaidi adi goila u mosedi,
padipadi u hesabusabu,
nabu arinai tano u hebiga,
eo ginauri ini'inidi u helolodi.

¹¹ Borimai huiana eai oea u hemasuri lolo aririei,
em abalau gamagaridi eai masuri i lai ariri.

¹² Barabara eai hinage nabu ie taru,
oea tupidi se kode lamposi.

¹³ Oea abaaibai hinage mamoe eawoidi se
hemonau,
gonu hinage tuma arinai se hepasauioidi,
se wowo eo se wanagogo kode debana eai!

67

*Eanua udoi udoi taumiaidi se lauhesomdi bena
Eaubada se hedebasaei*

- ¹ Eaubada taba i ainauiaida eo i heloloda
eo matana marana i hesina potada eai —
- ² oa em dobila tanoubu eai ta bena se ata,
eo em abihemauri gigiborina eanua gama-
garidi taumiaidi boeadi eai.
- ³ Eaubada e, tanoubu tataodi taba oa se hede-
basaem,
tanoubu tataodi gamagaridi taba se hede-
basaem!
- ⁴ Eanua udoi udoi taumiaidi taba se kode, se wana
ma kodedi,
paana tanoubu tataodi duduraina eai oa u
heduduraidi,
tanoubu eanuadi udoi udoi taumiaidi oa abo
u woeaidi.
- ⁵ Eaubada e, tanoubu tataodi taba oa se hede-
basaem,
tanoubu tataodi gamagaridi taba se hede-
basaem!
- ⁶ Tano aiaina i tubuo;
Eaubada, ita eda Eaubada, i helolodao.
- ⁷ Eaubada i helolodao;
tanoubu sigana gamagamagaridi ia abo se
heasisiei!

71

Tautaubada ena Uura

- ¹ GUIAU e, abo ea ailogulogu oa arim eai;
taba nige se hetaumaeamaeagu, nige ariariri!

- ² Em laulau dudurai debana eai bena u saguhaigu
eo u hemaorigu;
beam eai u ataiegu, eo u hemaorigu!
- ³ Oa bena egu we'utau aba ailoguloguna,
egu numa adiadidirina, egu aba mauri,
paana oa egu we'utau ede, eo egu aba mia
adiadidirina.
- ⁴ Egu Eaubada e, u lebohaigu tau baaea nimana
eai,
tau laulau gewagewa, eo tau manamanabara
nimadi eai.
- ⁵ Paana ede oa, Guiau e, oa egu sunuma ede,
egu aba awamamohoi, ma hewarigu i laoma
e wauta.
- ⁶ Ea duihasari oa arim eai egu huia labasi eai i
laoma e ina wauta,
sinagu bogana eai oa u abihaigu.
Egu hedebasae ede oa enam huia gamagamagari.
- ⁷ Ea hemala tatao edi aba no'o;
na oa egu aba homo adiadidirina ede.
- ⁸ Aihelahuim awagu i hemonau huia gamagari,
eo em namanamari hinage asubena lohaloha.
- ⁹ Egu huia tautaubada eai tabu u abigabaegu,
ena egu adidiri i dobidobi tabu u nuagabaegu.
- ¹⁰ Paana agu waiunu se ribaribaegu,
isi se itasipoigu, se oiribagogo,
- ¹¹ si ene, "Eaubada tau ta i lausuarai,
ta henauwatai ta toai,
paana nige doge esau bena i saguhai."
- ¹² Eaubada e, tabu u lausudara aririegu;
egu Eaubada e, u heurama u saguigu!

- 13 Isi tau hegirugu bena se hetaumaeamaeadi eo se hetauyamuidi;
isuewa eo taumaeamaea bena i buburidi,
isi se aipate se hebaaeagu wa.
- 14 Na eau egu sunuma abo i otahai huia gamagamagari,
oa hinage abo ea hedebasae aririem.
- 15 Awagu eai em abidudurai abo ea ribaribaei,
em abihemauri laulaudi asubena gamagama-
gari,
paana se gamagari ariri, nige gonoana ea hasiridi.
- 16 Guiau EAUBADA ena paipaisoa gigigigiboridi abo ea wasawasaedi;
oa oabom em laulau dudurai abo ea hede-
basaei.
- 17 Eaubada e, egu hewari huiana eai oa u hea-
heatagu,
i laoma e wauta em laulau gigigigiboridi ea wasaduaiedi.
- 18 Arinai egu huia tautaubada eo egu huia uruhou eai,
Eaubada e, tabu u abigabaegu,
i lau e em adidiri ea wasaduaiei
isimurita gamagari aridi eai.
Em gigibori
- 19 eo em laulau dudurai, Eaubada e,
se sae e galewa ewana eai.
Oa em paipaisoa se lai ariri,
Eaubada e, eai doha oa?
- 20 Egu lauita lailaidi u hegamagari aririedi,
na oa abo u hemauiuiogigu;

- tano boeana eai
abo u abiisiniuioigu.
- 21 Heasisi enagu abo u helaiama,
eo nuagu abo u hebigauioi.
- 22 Baubau arinai abo ea hedebaseam
em laulau lolodi debadi eai, egu Eaubada e;
baubau eai abo ea aihelahuim ma wanagu,
Isaraela edi Tabuna e.
- 23 Ma kodegu abo sopagu se wowo,
oa aihelahuim abo ea wanaidi;
earuagu hinage, ia ede oa u unehai wa.
- 24 Em haisagusagu duduraina memenagu abo i
ribaribaei
asubena lohaloha,
paana ede isi se eo'oigu bena se heamamnagu wa,
isi se hetaumaeamaeadi eo se isugaraedi.

73

Tatao baabaaeadi adi sigasiga

- 1 Mamohoi Eaubada ena abi se lolo tatao laulau
dudurai aridi eai,
tau nua'aa'aa aridi eai hinage.
- 2 Na eau mo begana abo aegu se alabesibesi,
aegu hanahanau abo se utusagigi.
- 3 Paana ede tau nuasaesae ea aiaromagigiriedi,
huiana wa tau laulau gewagewa ena gogo ea
i'ita.
- 4 Paana isi nige begana amamna se hearo;
se amna lolo mo eo se tubu lolo.
- 5 Isi nige se ai'iwala doha tatao headi;
pidipidiri nige se hearo doha tatao headi.
- 6 Arinai nuasaesae i hemala adi gadogado;

- manamanabara i buburidi doha lulu.
- 7 Se tubu lolo ariri arinai matadi se pou,
nuatu ea uyaule nuadi se hemonau bori-
boriridi.
- 8 Se riba alaliuluwa, eo se ribakarapi;
tatao se riba hematausidi ma nuasaesaedi.
- 9 Awadi eai galewa se hewaiunuei,
eo se ribahetausaeuioidi tanoubu boeana eai.
- 10 Arinai tatao se sinibui eo se ribatausaedi;
edi ponori hinage nige se italobaidi.
- 11 Eo si ene, “Mamohoi, Eaubada i nuatui?
Saesae Aririna abina ie ata, e nige’e?”
- 12 Mamohoi, tatao baabaaeadi ede ina;
huia gamagari taba nige saha se deha, edi
gogo mo se helahelai.
- 13 Nuagu ea hea’a gaibui,
eo nimagu ea deuridi gaibui laulau dudurai
boeana eai:
- 14 Paana asubena lohaloha eai pidipidiri mo ea
hearodi,
eo maratmtom gamagari maisa mo ea abidi.
- 15 Taba ea ene, “Doha ina abo ea riba”,
am isimurita abo ea woeaponoridi.
- 16 Na ena ea aipate ina ginauri ta ea nuatulobai,
i heamnabaaea aririegu,
- 17 i lau e ea awasaei Eaubada ena aba mia tabuna
eai;
abotai adi sigana ea italobai.
- 18 Mamohoi tupo sagisagigi eai oa u hetorodi;
abo u heguridi mate arinai.
- 19 Maesega se hebaaea heohidi,
matausi lailai arinai se ueagabaedi!

- 20 Guiau e, isi doha enosuai mo, ena u enotoro,
enosuai wa u isuewaei, ana ao doha tautau
gaibu mo.
- 21 Huiana eai wa ea nuakarapi,
eo nuagu i amamna,
- 22 ea eauyaule eo ea supusupu,
agu ao doha suisui manamanabarana oa
matam eai.
- 23 Taiede huia gamagari eau gegesim eai;
nimatutugu u abididini.
- 24 Em nuatu sibasibana arinai u woeaigu,
eo maraitom asubena abo u heawasaegu em
namanamari eai.
- 25 Eai abo enagu galewa eai na oabom mo?
Tanoubu eai hinage nige saha ea henua na
oabom mo.
- 26 Bulumagu eo nuagu se beruberu,
na Eaubada nuagu ena aba adidiri eo egu
gogo ede i lau e nige nosina.
- 27 Hedeomi, tatao ena se miasuaraem abo se mate,
tatao wa se boraboraim abo se mate.
- 28 Na eau ea amna lolo ena ea hanahanau Eaubada
gegesina eai;
Guiiau EAUBADA ea abiyao egu aba ailogu-
logu,
abo em paipaisoa gamagaridi ea wasadu-
aiedi.

80

Israela basileiana hetorouioina uurana

- 1 Israela taumiataunina e, u ataatai,
oa Iosepa u woeai doha mamoe eawoina!

- Oa ue bawa serubim potadi eai, maram u
hesinalaei
²Eparanaima, Beniamina eo Manase eai!
Em gigibori u healabalebalelem
eo u laoma u hemaaurimai!
- ³Eaubada e, u hetorouioimai;
matam u hesina potamai eai arinai abo ai
mauri!
- ⁴Tauiala moutuana edi GUIAU Eaubadana e,
i lau e aitea huia abo u ouyalayala em
tataoyao edi uura aridi eai?
- ⁵Matasulu mo u mosei adi aiai,
matasulu hinage u henom aririedi.
- ⁶Uhetoromai helemai taumia edi aba alaliuluwa;
ema waiunu hinage isibom se maru-
maruhiemai.
- ⁷ Tauiala moutuana Eaubadana e, u
hetorouioimai;
matam u hesina potamai eai arinai abo ai
mauri!
- ⁸Aigupito eai vine esau oa u abiyama;
eanua tataodi u aihenauidi, eo vine wa u
umai.
- ⁹Tano enana u hea'a,
lamna ie dobi, eo eanua maudoina i
hemonau.
- ¹⁰Logologuna oea tupidi i heopotawaidi,
eo maruwai lailaidi lagadi aridi eai hinage;
- ¹¹lagadi i loloidi gabogabo eai,
ini'inidi hinage se tulaedi Saga eai.
- ¹²Paana saha ganana u oiheguri,
to taubaeawa gamagaridi uauana se losi?

- 13 Sarai nuura i hebaaea
eo oea suisuidi gamagaridi arinai se aibai.
- 14 Tauiala moutuana Eaubadana e, u
sinibuiuioma!
Galewa eai u itadobima, eo u ita;
vine ta oa u itawatai,
¹⁵ lie wa oa nimatutum eai u umai wa.
- 16 Se gabuyao oeagi alaalasina arinai, se oihe-
guriyao;
i lolo am ao u hebaaea aridi eai, abo arinai se
mate!
- 17 Na bena oa nimaṃ u torelaei nimatutum tauna
wa potana eai;
tau natuna oa u headidiri bena oabom enam!
- 18 Abotai taba nige ai sinibui ai lausuaem;
Mauri u leama, abo oa esam eai ai aiaiboda!
- 19 Bena u hetorouioimai, tauiala moutuana edi
GUIAU Eaubadana e!
matam u hesina potamai eai arinai abo ai
mauri!

84

Eaubada ena numa gadohina

- 1 Oa em abamia, i lolo ariariri
tauiala moutuana GUIAUNA e!
- 2 Hedeomi, earuagu i gadohi ariri eo i amna baaea
GUIAU ena abamia bena i lage arinai;
nuagu eo bulumagu se wana ma kodedi
Eaubada maumaurina arinai.
- 3 Manu gagiridi edi abamia se lobaidi,
manu hinage se abinoi,
bena nanatudiyao edi abaota,

oa em aitalasam hatahatana, tauiala moutu-
ana GUIAUNA e,
egu Wasawasa eo egu Eaubada.

⁴ Aidimo em numa eai se mia wa nuadi se kode,
huia gamagari em aihelahui se wanai!

⁵ Tatao wa edi adidiri se abi oa arim eai abo se
kode ariri,
isi nuadi eai Siona ena dobila saesaedi!

⁶ Baka gonuna se luhudadai
bena abo bunubunuasi dimona se saradi;
nabu ena huia sora, na ie taru abo ipu i
hemonaudi.

⁷ Se adidiri, i lau e se adidiri ariri;
hari eaubada edi Eaubada abo i taumasaraha
Siona eai.

⁸ Tauiala moutuana edi GUIAU Eaubadana e, egu
uura u ataiei,
beam bena i tasoe, Iakobo ena Eaubada e!

⁹ Eaubada e, ema guiau wasawasa bena u italau
arinai;
bena u italau em heyausi tauna ana ao arinai!

¹⁰ Taba asubena esega mo em dubu eai ea mia,
meta i loro ariri, abotai asubena tausani hari
tupo eai.

Ea henua ariri bena eau dobila tauitawataina mo
egu Eaubada ena numa eai,
abotai tau laulau gewagewa ena numalulu
eai ea miamia.

¹¹ Paana GUIAU Eaubada ia mahana eo opea ede,
nualolo eo heasisi i mosei.

Nige ginauri lolona esau GUIAU abo i nuahi,

- isi se mia dudurai aridi eai.
 12 **Tauiala moutuana GUIAUNA e,**
 aitea tau i sunusunumaem ia tau kode mamohoina ede!

85

Eaubada Isaraela nuatoatoaena uurana

- 1 **GUIAU,** oa em eanua u abiloloei,
 Iakobo ena gogo u moseuioi arinai.
- 2 Em tataoyao adi giru u ribagigiridio;
 edi manamanabara gamagaridi u
 bubulitawaidio.
- 3 Em ouyalayala u helautom;
 em nuayalayala gigigigiborina u torehesuara.
- 4 Ema mauri Eaubadana e, bena u helolouioimai,
 em nuabaaea arimai eai hinage bena u torehesuara!
- 5 Abo u ouyalayala emai i lau e nige nosina?
 Em ouyalayala abo u tubei i lau e isi gamagari
 aridi eai?
- 6 Taba nige u hemauiuiioimai,
 bena em tataoyao se kode arim eai?
- 7 Em gadosisi miamiahaina bena u hemasaraha
 arimai eai,
 oe em mauri hinage bena abo u leama.
- 8 Hage ea ata'atai Eaubada GUIAU ena riba arinai,
 paana abo i ribabigabiga ena tataoyao aridi
 eai,
 ena tau miatahitahi tataodi aridi eai, isi wa se
 nuabui ia arinai.
- 9 Mamohoi ena abihemaui isi tau matausiena
 gamagaridi gegesidi eai,

benamamamari abo i otahai ita eda eanua eai.

- ¹⁰ Gadosisi miatahitahina eo ao mamohoina se haihailobai,
 laulau dudurai eo loni se haitalagadoi.
- ¹¹ Ao mamohoi tano eai abo i inisae,
 laulau dudurai galewa eai abo i itadobi.
- ¹² Mamohoi saha eo saha i lolo GUIAU abo i leama,
 abotai eda tano aiaina abo i helai.
- ¹³ Laulau dudurai ia abo se edabagunaei,
 eo ena dohila abo se sepa nonohai.

90

Eaubada ena mia i lau e huia nige nosina, na tau ena huia ku'uku'una

- ¹ Guiau e, ema aba miatahitahi ede oabom mo,
 isidi gamagamagari eai.
- ² Oea tupidi sora nige se tubu,
 tano eo tanoubu sora nige u hetubudi meta
 huiana ne i laoma e wauta,
 eo i lau e nige nosina oabom Eaubada.
- ³ Oa tatao u hebuidi se hemala tanouio;
 u ene, "Tatao nanatudiyao gamagarimiu e, au uio!"
- ⁴ Paana borimai tausani oa matam eai i lao'o doha lahi,
 hinage doha maiona esega silawana.
- ⁵ Tatao u ueahaidi; isi doha enosuai mo,
 doha lei maratmtom eai i ini harihariu:
- ⁶ maratmtom eai ie ini eo ie tubu,
 maimailahi eai i wowoea eo ie mate.

- 7 Paana em ouyalayala eai ai tauyamui;
em nuabaaea i wuitawaimai.
- 8 Ema laulau gewagewadi wa oa matam eai u
hemasarahadi,
ema lausapuri eamuyamuidi oa matam
marana eai u hemasarahadio.
- 9 Paana em nuabaaea eai ema asubena gama-
garidi se laoma se lau,
ema mauri borimaidi se lao'o doha eahua mo.
- 10 Ema mauri borimaidi ai hasiridi tatao haiona se
mate saudoudoi,
e ibai adidirimai eai taba tatao hasi se mate ai
lobaidi,
na ma amna baaeamai eo ma ai'iwalamai mo,
nige baeona se ohi na ai loi ai lau hari teha
eai.
- 11 Em ouyalayala gigiborina eai abina ie ata,
eo em ouyalayala eai i matausiei?
- 12 Arinai ema asubena hasirina u heatamai
abo nuasonoga ai lobai.
- 13 GUIAU e, u uioma! Tabu u boneawa!
Em heaheari tataodi u nuatoataedi!
- 14 Maratomtom huiadi eai nuamai u hebigadi em
gadosisi miatahitahina arinai,
abo ema asubena gamagaridi eai ai nualolo
eo ai kode.
- 15 Asubena gamagamagari u heamnabaaeamai
wa,
eo borimai gamagamagari hinage amamna
aie ita wa
gonogonoana abo hinage u hekodemai.
- 16 Bena am paisoa i masaraha em heaheari tataodi
aridi eai;

em gigibori namanamarina nanatumyao
aridi eai.

- 17 GUIAU ema Eaubada bena em nualolo i ota ai
potamai eai,
ema nimapaisoa hinage bena u helolodi,
hedeomi, ema nimapaisoa oa bena u helolodi.

91

Miatahitahi Saesae Aririna loguloguna eai

- 1 Aitea tau ia Saesae-Aririna loguloguna eai i mia-
hai,
ia Gigibori-Aririna loguloguna eai i miatahi-
tahi,
- 2 ia abo i ribalau GUIAU arinai i ene, “Egu aba dago
lolona
eo egu aba mia adiadidirina,
egu Eaubada, egu sunuma ea tore esegai arim
eai.”
- 3 Paana ia manu siposipona arinai abo i saguhaim,
asiebo baaea eai hinage;
- 4 goina eai abo i buburim,
eo mabena ubuna eai em aba ailogulogu abo
u lobai;
ena riba hemamohoiena opea gagirina eo
opea lailaina ede.
- 5 Maiona hematausina ginaurina taba nige u
matausiei,
asubena eai pidu se tu hinage taba nige’e,
- 6 baaea lilai masigiri eai ie sae ie dobi taba nige u
matausiei,
asubenalai eai sabom i hebaaea hinage taba
nige’e.
- 7 Tausani gegesim eai abo se guri,

- tausani saudoudoi nimatutum eai hinage,
na taba nige iwala wa i laoa oa gegesim eai.
- 8 Matam eai mo abo u aiaiewa
laulau gewagewa tataodi edi maisa abo u ita.
- 9 Paana GUIAU ue abi em aba dago lolona,
Saesae Aririna ia em abahomo
- 10 taba nige baaea esau i abi'itam,
nige iwala saha i laoma oa em numalulu ge-
gesina eai.
- 11 Paana ia ena aneru abo i heterodi se itawataim,
em dobila gamagaridi eai abo se ganaganaim.
- 12 Isi nimadi eai abo se abi'isinim,
ata aem u hetupanei we'u eai.
- 13 Liona eo mota abo u ututawaidi,
ae aroarom eai liona natuna eo mota abo u
ututawaidi.
- 14 Paana ia gadosisi debana eai i patulaoma, eau
abo ea lebohai;
abo ea ganaganai, paana esagu abina ie ata.
- 15 Ena i eogalaoma, abo ea heuio;
huia baaea boeana eai eau abo gegesina eai,
eau abo ea lebohai, eo abo ea heasisiei.
- 16 Ena mauri abo ea heloha, eo abo ea henuabiga,
egu abihemauri hinage eau abo ea heita.

93

Wasawasa GUIAUNA

- 1 GUIAU ia wasawasa ede; ia ana tepo wa-
sawasana eai se helui;
GUIAU se helui, adidirina ie lio.

Mamohoi tanoubu i totoro adidiri; taba nige se hemoimoiu.

² Em terona mumuga eai se hetoro;
oa mumuga ariri eai u mia nige nosina.

³ GUIAU e, dibori utu'utu se dagudagugu,
dibori utu'utu arinadi se lauisinidi,
dibori utu'utu balamumudi se helaidi.

⁴ GUIAU ini puripurina eai i gigibori ariri, ena
gigibori
dibori utu'utudi gamagaridi dagugudi i
saetawatawaidi,
gabogabo bagodudi edi gigibori i
saetawatawaidi!

⁵ Ena lauhesom ribadi isi ede mamohoi ariri;
hetabuena i patulau em numa tabuna arinai,
GUIAU e, i lau e nige nosina.

95

Aihelahui eo Hedebasae Wanana

¹ Ehei, au laoma ta wana GUIAU arinai,
ta wowo ma kodeda eda mauri we'utauna
arinai!

² Ta laoma ia matana eai ma lautoida,
ta wowo ma kodeda ia arinai, ta wana ia ta
aihelahui!

³ Paana ede GUIAU ia Eaubada lailaina,
ia wasawasa lailai didigana, eaubada gama-
garidi i saetawatawaidi.

⁴ Tanoubu ubu aririna ia nimana eai,
oea tupidi saesaedi hinage ia enanayao ede;

⁵ Gabogabo ede ia enana, paana ia i hetubu,
ia nimana eai tano pitapitarina i ginauri.

⁶ Ehei, au laoma ta aihelahui eo ta tabaohui,

ta turibono GUIAU matana eai, ia
 Tauhetubuda ede!
 7 Paana ia eda Eaubada,
 ita ena ganaalo tataoda
 eo ia nimana mamoeidi.

I lolo wauta arinana au ataiei!

8 Tabu nuamiu au heoiuradi doha Meriba eai,
 doha asubena wa Masa eai, barabara eai,
 9 huiana wa tamamiuyao se lauitagu,

eo se nohoigu, na agu paisoa se itayao.

10 Borimai tatao labui se mate isi ne ea
 hewaiunuedi,
 eo ea ene, "Tatao ta nuadi eai se ponori ariri,
 eo egu laulau nige se nuatuidi."

11 Arinai ma ouyalayalagu ea riba aigora,
 bena taba nige se awasaei eau egu
 abaaiyawasi eai.

96

Aihelahui Wanana

1 Omi wana harihariuna au wanai GUIAU arinai!
 Tanoubu maudoina e, GUIAU arinai au wana!
 2 Au wana GUIAU arinai, ia esana au ribatausaei;
 ena abihemauri au hemasaraha, asubena to
 asubena.
 3 Tanoubu tataodi gamagaridi matadi eai ena na-
 manamari au ribahemasaraha,
 ena heiheinoi gigiboridi tatao gamagaridi
 matadi eai!
 4 Paana GUIAU i lai ariri, ia aihelahuina hinage i
 lai ariri;
 eaubada udoi udoi i saetawatawaidi.
 5 Paana basileia udoi udoi edi eaubada ede oitau;

na GUIAU ia galewa tauginaurina.

⁶ Heasisi eo wasawasana ia matana eai,
adidirina eo ao lolona ia ena abamia tabuna
eai.

⁷ GUIAU enana au mosei, omi boga udoi udoi
tataomiu e,
GUIAU arinai namanamarina eo adidirina au
mosei!

⁸ Namanamarina GUIAU esana enana au mosei;
ainauia au leama au awasaema ena dubu
alona eai.

⁹ GUIAU au tabaohui, lulu tabudi au luidi,
ia matana eai au tabutabubu, tanoubu
tataomiu gamagarimiu e!

¹⁰ Eanua gamagaridi taumiaini au heribadi au
ene, “GUIAU ia wasawasa ede!
Mamohoi tanoubu se hetoro, taba nige i
moimoiu;
tanoubu tataodi ia i heduduraidi ma dudu-
raina.”

¹¹ Galewa taba i kode, tanoubu taba i wowo,
gabogabo taba i dagugu, eo taumiaina,

¹² oea taba i kode, eo taumiaina hinage;
abotai nuura oegidi abo se wana ma kodedi,

¹³ GUIAU matana eai, paana ia ede i laoma,
paana ia ede i laoma tanoubu
i hedudurai ma laulau duduraina,
eo tatao wa ma ao mamohoina.

100

Tabu lautoi ta nuahuiei

¹ Tanoubu tataomiu gamagarimiu e, kode dagu-
guna au ginauri GUIAU arinai!

- ² GUIAU au heayaiyei ma kodekodemiū,
au laoma ia matana eai ma wanamiū!
- ³ Omi abo au nuatui, GUIAU ia Eaubada.
Ia i ginaurida, ita ia enana;
ita ia ena tataoyao, eo ita ia ena heaheai
mamoena.
- ⁴ Au lulau ena dobila eai ma lautoimiū,
au lulau ena dubu alona eai ma
hedebasaemiū!
Ia au lautoiei, ia esana au ribatausaei!
- ⁵ Paana GUIAU i lolo,
ena gadosisi miatahitahina i ota esegai i lau e
nige nosina,
eo ena riba hemamohoiēna i lau e hari isi to
hari isi.

103

Hedebasae GUIAU arinai ena ainauia debadi eai

- ¹ Earuagu e, GUIAU u ribatausaei;
nuagu maudoīna e, ia esana tabuna u rib-
atausaei.
- ² Earuagu e, GUIAU u ribatausaei,
eo ena ainauia gamagaridi tabu u nuahuiedi:
- ³ ia em laulau gewagewadi gamagaridi ie ribagi-
giridi,
ia em iwala gamagaridi i helolodi,
- ⁴ em mauri ia mate Duhana eai i unehai,
ia urum i heou gadosisi miatahitahina eo nu-
atoatoa arinai,
- ⁵ ia ginauri lolodi eai awam i hemonau i lau e em
mauri sigana eai,
arinai taum ena adidiri i heharihariu doha
magesubu.

- 6 GUIAU abiabi dudurai i hemasaraha,
isi gamagaridi se heamamnadi aridi eai.
- 7 Ia ena dobila Mose i heata,
ena paipaisoa hinage Isaraela tataodi gama-
garidi i heatadi.
- 8 GUIAU ena nuatoatoa eo ena aiainauia ie lai,
ena ouyalayala nige i abiheulai, ena gadosisi
miatahitahina i helai mo ie lau.
- 9 Ia taba nige huia gamagari i dilaida,
ena ouyalayala taba nige i ota huia gamagari.
- 10 Eda baaea maisadi nige i ledima,
eo eda laulau gewagewadi hinage nige
maisadi i ledima.
- 11 Paana ede doha galewa tanoubu i saetawatawa
aririei,
doha ede meta ena gadosisi miatahitahina
laina, ia tauheasisiena enadi.
- 12 Lohana doha mahana ena abadalasae ie lau
mahana ena abadui,
lohana doha meta eda awayagara arida eai i
abihesuaradi.
- 13 Doha hinage tamana nanatunayao i nuatoa-
toaedi,
GUIAU tauheasisiena tataodi nei doha abo i
nuatoatoaedi.
- 14 Paana edohana ena ginaginaurida ia abina i
atao,
i nuatuiyao ita doha tano muamuana.
- 15 Na tau ia ena mauri asubenadi doha lei,
e doha oea liasidi i maumauriei:
- 16 paana mana ie toa ede i eohoei i lao'o,
ena abaota wa nige i itauioi.

- 17 Na GUIAU ena godosisi miatahitahina mumuga
ariri eai i laoma, otaotana i lau e nige
nosina,
ia tauheasisiena enadi,
eo ena laulau dudurai isimuri to isimuri
tataodi enadi,
- 18 isi ena laugagaeo taunanabuena enadi,
eo ena lauheata ribadi taunuanuatuidi, eo
taupaisoaidi enadi.
- 19 GUIAU ena terona galewa eai i abinonohai,
eo tanoubu maudoina boeana eai ia wa-
sawasa ede.
- 20 GUIAU au ribatausaei, omi ena aneru e,
omi emi adidiri i lai ariri, ia ena lauhesom au
nanabuedi,
ena riba daguguna hinage au ataataiei!
- 21 Ena tauiala tataomiu gamagarimiu e, galewa
tehana eai, GUIAU au ribatausaei,
ena heaheari tataomiu ena gadosisi au
lauwatai, ia au ribatausaei!
- 22 GUIAU ena nima paisoa gamagarimiu e, omi ia
au ribatausaei,
eanua gamagaridi ia i tanuagaidi.
Earuagu e, GUIAU u ribatausaei!

104

GUIAU arinai nimana ginaurina ena itawata

- 1 Earuagu e, GUIAU u ribatausaei!
GUIAU e, egu Eaubada, oa u lai ariri!
Heasisi eo wasawasana arinai se heluim,
- 2 oa mara eai u bubuliuiioim, doha lulu,
galewa ue wese doha numalulu,
- 3 oa em abamia ena tuaga u toredi goila potadi eai,

- ealoi u abidi em abageru,
mana mabena potadi eai ue gerasae,
4 o a mana u abidi em tauwasa,
oeagi ala'alana eo balebalelemnna em hea-
heari ede.
- 5 Tanoubu u hetoro ena du potadi eai,
bena tabu se hemoiu i lau e nige nosina.
- 6 Gabogabo arinai u buburi doha ena lulu;
oea tupidi se salili goila gabotumna eai.
- 7 Em riba su'u arinai goila se dago;
em parere daguguna eai se loi.
- 8 Oea tupidi eai se dididioidi se didi dobi gonu eai
i lau e se lage teha eai wa oa u abinonohai
enadi.
- 9 Adi sigasiga ue tore, taba nige se hemuri,
bena tabu huia esau tanoubu se hesalili.
- 10 Gonu eai goila bunubunuwasina u hesito
seama,
se didilau oea duaduaridi eai,
- 11 se hemala nu'ura suisuidi gamagaridi edi aba
nom,
asini manamanabaradi gadodi se hebigadi.
- 12 Gegesidi eai maragaibu manudi edi abamia se
abidi,
oeagi lagadi boeadi eai se wana.
- 13 Em abamia ewa ariri eai oea tupidi adi goila u
mosei,
tanoubu ie sese am paisoa uauana arinai.
- 14 Lei u he'ini suisui adi,
oea uauadi hinage bena tau i umaidi,
bena tano eai aiai i abi,

- 15 waina hinage abo tau nuana i hekode,
eausi abo arinai ana ao i masaraha,
falawa hinage abo tau nuana i headidiri.
- 16 GUIAU ena oeagi goila se henomaririedi,
Lebanona ena tamonau ia i umaidi wa.
- 17 Lagadi eai manu se abinoi;
oeagi lailaidi eai hinage manu siari lohala-
hana ena noi i ginauri.
- 18 Oea tupidi saesaedi goti manamanabaradi edi
abalau,
we'u lailaidi sibini edi aba bawayamui ede.
- 19 Nawarai oa u ginauri abo borimai sorasoradi
edi heiheinoi;
mahana iabom ena huia dui abina ie ata.
- 20 Masigiri u leama to i maiona,
nu'ura suisuina gamagarina se dalapesama.
- 21 Liona nanatudiyao se dou adi aiai sabidi
adi aiai wa bena se eo'o Eaubada nimana eai.
- 22 Mahana ena huia dalasae abo se uio,
se ota edi duha eai.
- 23 Tau ie pesa ie lau ena aba paisoa eai,
i paipaisoa i lau e i maimailahi.
- 24 GUIAU e, nimam ginauridi ta'i se gamagari!
Sonogam eai ginauri gamagaridi oa u het-
ubudi;
tanoubu i monau nimam ginauridi aridi eai.
- 25 Gabogabo kalau nei eai, ie lai eo i magaga,
ginauri gamagaridi se hemonau,
ginauri maumauridi, gagiridi eo lailaidi.
- 26 Waga hinage se adau se lau,
ulaulasi hinage u ginarui abo nei eai i aiaihea.

- 27 Teina ginauri gamagaridi ta se italaowa arim eai,
 huia mamohoina eai aiai adi abo u mosedi.
- 28 Ena u mosei aridi eai, se abi se ai;
 ena nimam u soe bogadi se sese ginauri lolodi aridi eai.
- 29 Ena am ao u toreamui se heunaboisaha;
 ena eahuadi u abihaidi se mate,
 eo se uio tano muamuana arinai.
- 30 Taba Earuam u hetamarilaei, se maumauri;
 tano ana ao u heharihariu.
- 31 GUIAU namanamarina bena i mia i lau e nige nosina!
 GUIAU bena i kode ariri ena nima paisoa aridi eai,
- 32 ia i italau tanoubu potana eai to tanoubu i tabutabubu,
 oea tupidi i abi'itadi to se asuasu!
- 33 Egu mauri asubenana maudoina eai, GUIAU abo arinai ea wana,
 ma maumaurigu Eaubada abo ea hedebasaei wana arinai.
- 34 Egu nuuanuatu eai bena ia nuana ea helolo,
 paana ea nuawoiwoina GUIAU arinai.
- 35 Taba tatao baeadi se helautomdi tanoubu eai ta,
 taba tatao manamanabaradi se mateohi!
 Earuagu e, GUIAU u ribatausaei!
 GUIAU u aihelahui!

107

GUIAU iwala eai i saguhaida

- 1 GUIAU ta lautoiei, paana ia i lolo;

- eo ena gadosisi miatahitahina i laulau i lau e
nige nosina!
- ² Isi GUIAU i unehaidi wa bena se ribahe-
masaraha,
isi wa iwala eai i unehaidi,
- ³ eo eanua udoi udoi eai i woeagoidi,
tupo mahana ena aba dalasae eai eo tupo
mahana ena aba dui eai,
tupo bauri eo tupo eawana eai.
- ⁴ Headi barabara eai se sae se dobi,
nige eanua se lobai bena arinai se mia;
- ⁵ se guriam eo se gadomagu,
se nua beruberu ariri.
- ⁶ Abo se doulau GUIAU arinai edi piripiri eai,
eo i saguhaidi edi amamna eai;
- ⁷ dobila duduraina eai i woeaidi,
i lau e eanua se lagelobai abo arinai se mia.
- ⁸ I lolo GUIAU se lautoiei ena gadosisi miatahi-
tahina debana eai,
ena abiabi lolo dumadumadi tatao
nanatudiyao aridi eai!
- ⁹ Paana taugadomagu gadona i hebiga,
eo tauguriam bogana i hesese ginauri lolodi
aridi eai.
- ¹⁰ Tatao headi masigiri eo nuadubu boeana eai se
babawa,
tau-tutugudu amamna eo auau poasi eai,
- ¹¹ paana Eaubada ena riba se oipiriedi,
eo Saesae Aririna ena riba hesanapu se isue-
waei.
- ¹² Se nuadobidobi paisoa oiurana debana eai;
se guridobi na nige tausaguidi.

- 13 Abo se doulau GUIAU arinai edi piripiri eai,
eo i hemauidi edi amamna eai;
- 14 masigiri eai eo nuadubu eai ia i woeahaidi,
eo edi auau ia i tomutusidi.
- 15 I lolo GUIAU se lautoiei ena gadosisi miatahi-
tahina debana eai,
ena abiabi lolo dumadumadi tatao
nanatudiyao aridi eai!
- 16 Paana dobila gududi *bronze* i eatugorugorudi,
gana poasi i tomutusilabuiedi.
- 17 Headi se asiebo, matapaana edi laulau awaya-
gara,
eo edi manamanabara debadi eai amamna se
hearodi;
- 18 aiai udoi udoi se nua'itaitaedi,
eo mate dobilana guduna se hanahanau.
- 19 Abo se doulau GUIAU arinai edi piripiri eai,
eo i hemauidi edi amamna eai;
- 20 ena riba i hetamarilaei to i helolodi,
mate eai i abihemauidi.
- 21 I lolo GUIAU se lautoiei ena gadosisi miatahi-
tahina debana eai,
ena abiabi lolo dumadumadi tatao
nanatudiyao aridi eai!
- 22 Abo hinage lautoi aitalasamdi se moselaedi,
eo ena laulau se wasawasaedi ma wana
kodedi!
- 23 Tatao headi waga eai se adau se lau gabogabo
eai,
adi paisoa se laelaei gabogabo lailai eai;
- 24 GUIAU ena laulau se itadi,
ena abiabi lolo dumadumadi gabotum eai.
- 25 Paana ia ena riba eai na mana baaea ie toa,

- gabogabo butubutuna i helaidi.
- 26 Se sae e galewa, abotai se dobiuio gabotum,
piripiri ta debana eai edi nuaadidiri ie welo;
- 27 se mataodeode, eo se utu'utu sagisagigi doha
doga i nomeauyaure,
eo nuadi se tupa.
- 28 Abo se doulau GUIAU arinai edi piripiri eai,
eo i hemaauridi edi amamna eai.
- 29 Abo mana baaea i hemotu
eo gabogabo butubutudi se daumori.
- 30 Abotai se kode ariri paana i daumori,
to ia i woelaedi edi abalo se henua wa arinai.
- 31 I lolo GUIAU se lautoiei ena gadosisi miatahi-
tahina debana eai,
ena abiabi lolo dumadumadi tatao
nanatudiyao aridi eai!
- 32 I lolo abo tatao edi oigogo eai ia se wasawasaei,
babada edi oigogo eai hinage bena se hede-
basaei.
- 33 Sagasaga i abiiyadi se guma doha barabara,
goila bunubunuwasina i hemala tano pitapi-
tarina,
- 34 oea masurina i abiita abo i hemala ariarita
barabarana,
taumiaina edi baaea debadi eai.
- 35 Barabara i hebui i hemala goila ipuna,
tano pitapitarina i hemala goila ena
ababunubunuwasi.
- 36 Nei eai tauguriam i hemiadi,
edi eanua se hetoro abo arinai se mia;
- 37 edi oea se umaidi, vine hinage se umaidi,
abotai se masuri lolo.
- 38 Ia ena aiainauia debana eai se helaiuiioi;

- edi suisui hinage taba nige gamagarina i g-
giri.
- ³⁹ Ena Eaubada ena tataoyao se saetawatawaidi,
eo nuadi se beruberu,
hewaiunu, iwala e nuadubu debadi eai,
- ⁴⁰ ena isuewa abo i hegoilaei wasawasa potadi eai
eo i hetamaridi se laulau gaibu barabara nige
dobiladi aridi eai;
- ⁴¹ na gogogesagesa tauna i lauisini lauita boeana
eai,
eo nanatunayao i hegamararidi doha mamoe
eawoina.
- ⁴² Taududurai ie ita to nuana i lolo;
na laulau gewagewa tataodi nige ariarinadi.
- ⁴³ Eai to eai i sonoga i lolo ginauridi ta i nuatudi-
dinidi;
i lolo GUIAU ena gadosisi miatahitahina bena
se nuanuatui.

110

*GUIAU awa-tanuagana i mosei Wasawasa ari-
nai*

- ¹ GUIAU i ribalau egu guiau arinai i ene,
“Nimatutugu eai u bawa,
i lau e am waiunuyao abo ea abidi se hemala aem
ana bou.”
- ² Em gigibori tuena Siona eai GUIAU i hetamari-
laei.
Am waiunuyao boeadi eai oa abo tanuaga!
- ³ Em tataoyao abo se moselaeiuiodi ma kodedi
asubenana eai wa arinai em tauiala u woeaidi
oea tupidi tabudi potadi eai.
Maratomtom begana eai

em isihariu doha wabumari abo se laoa arim eai.

⁴ GUIAU i riba aigora,
eo taba nige nuana i bui,
“Oa kohena ede, i lau e nige nosina,
Melekisadeka dobilana u miawatai.”

⁵ Guiau ia nimatutum eai;
wasawasa abo i hetatagorigoridi ena
ouyalayala asubenana eai.

⁶ Eanua taumiaidi abo i heduduraidi,
tatao sinaredi eanuadi abo se hemonaudi;
babada abo i eatugorigoridi
tanoubu maudoina potana eai.

⁷ Saga gagirina dobila gegesina eai abo arinai i
ainom;
abotai uruna abo i lauisini.

115

Eaubada eo oitau

¹ Nige ai enamai, GUIAU e, nige ai enamai,
na oa esam namanamarina enana abo se
moselaei,
em gadosisi miatahitahina debana eai,
eo em riba hemamohoiena debana eai hi-
nage!

² Paana saha abo etene si ene,
“Edi Eaubada ede haedi?”

³ Ema Eaubada ia galewa eai;
saha eo saha i henua meta mo i ginauridi.

⁴ Isi edi oitau *silver* eo *gold* aridi eai se ginauridi,
tau nimana ginaurina.

⁵ Isi awadi, na nige se ribariba;
isi matadi, na nige se itaita.

- 6 Isi beadi, na nige saha se ataiei;
isi isudi, na nige se panei.
- 7 Isi nimadi, na nige se abi'ita;
aedi hinage na nige se laulau;
eo gadoliedi eai nige begana dagugudi.
- 8 Tatao tauginauridi wa gonogonoana doha isi
gamagaridi hinage eai to eai edi sunuma se
torelai aridi eai,
- 9 Isaraela e, GUIAU au sunumaei!
Ia isi adi sagu eo edi opea ede.
- 10 Arona numana e, emi sunuma au tore esegai
GUIAU arinai!
Ia isi adi sagu eo edi opea ede.
- 11 Omi eai to eai GUIAU au matausiei, GUIAU au
sunumaei!
Ia isi adi sagu eo edi opea ede.
- 12 GUIAU ia i nuauatuidaoieda; ia abo i heloloda;
Isaraela numana abo i helolo;
Arona numana abo i helolo.
- 13 Isi GUIAU se matausiei abo i helolodi,
dodoga gagiridi, eo dodoga lailaidi.
- 14 GUIAU emi gogo taba i helai,
eo nanatumiuyao enadi hinage!
- 15 Taba GUIAU i helolomiu,
ia galewa eo tanoubu tau ginauridi!
- 16 Galewa isi ede GUIAU ena galewa,
na tanoubu mo i moseyao tatao nanatudiyao
aridi eai.
- 17 Tau matematena ia taba nige GUIAU i hede-
basaei,
gonogonoana hinage isi gamagaridi wa se
dobi monomonou eai:

18 Na ita GUIAU abo ta ribatausaei
ina wauta eo i lau e nige nosina.
GUIAU au hedebasaei!

116

Lautoi lailai mate eai abihemaurina

- 1 GUIAU ea gadosisie paana eau arinagu
eo egu aiaiboda ia i ataiedio.
- 2 Ia i nonoha arinagu i ataiei,
arinai egu mauri huiana maudoina eai abo ea
eogalau arinai.
- 3 Mate ena sai'i se wese hetaiirigu,
Hade amamnadi se abigu;
nuadubu eo amamna lailai ea hearodi.
- 4 Abotai ea eogalau GUIAU esana ea atai:
“GUIAU e, ea dousaewa, oa bena u abihemau-
rigu!”
- 5 Ia abilolo eo laulau dudurai GUIAUNA ede;
eda Eaubada ia nuatoatoa Eaubadana ede.
- 6 Tau dobidobina GUIAU i ganaganai;
huiana wa nuagu i dobidobi ia i lebohaigu.
- 7 Nuagu e, u uio em abaaiyawasi eai;
paana GUIAU i ainauia aririem.
- 8 Mate eai u saguhaigu,
matasulugu matagu eai u sauhai,
aegu u headidiridi bena tabu ea alabesibesi.
- 9 GUIAU matana eai abo ea laulau
tatao maumauridi oeana eai.
- 10 Huiana wa ea ribaei ea ene,
“Egu lauaita i lai ariri”; na egu sunuma mo nige
ea abigabaei.
- 11 Egu heunaboisaha eai ea ene,
“Tatao gamagaridi se sunuma gaibu.”

- 12 Saha abo ea moselaei GUIAU arinai
ena abilolo gamagarina arigu eai maisana?
- 13 Mauri biana abo ea abiisini
eo ea eogalau GUIAU arinai esana ea atai,
- 14 egu aigora abo ea hemamohoiedi GUIAU arinai,
ena tataoyao gamagaridi matadi eai.
- 15 Ena taumiutahitahi tataodi edi mate i sae ariri
GUIAU matana eai.
- 16 GUIAU e, eau em heaheari tauna esau,
eau em heaheari tauna, em heaheari sinena
natuna,
egu auau u eairihaidio.
- 17 Lautoi aitalasamna abo ea moseleawa arim eai,
eo abo ea eogalau GUIAU arinai esana ea atai.
- 18 Egu riba aigora abo ea hemamohoiedi GUIAU
arinai,
ena tataoyao gamagaridi matadi eai,
- 19 GUIAU ena numa bau'ubau'una eai,
boeam eai, Ierusalema e.
GUIAU ta hedebasaei!

119

Eaubada ena laugagaeo lolo ariaririna

- 57 GUIAU ia egu gogo ede;
ea ribahesunuma oa em riba abo ea sogohidi-
dinidi.
- 58 Ma nua'esegagu em nualolo ea aiboda gado-
gadorai;
em riba hesunuma debana eai bena u nuatoa-
toaeu.
- 59 Ena em abiabi ea nuanuatuidi,
aegu ea toreuoidi em riba tabudi aridi eai;
- 60 Ea lelehi, taba nige ea bebeda
em lauhesom bena ea nanabuedi.

- 61 Laulau gewagewa tauna siposipo mainana arinai
 bena i sipoigu,
 na em laugagaeo taba nige ea nuahuiei.
- 62 Bulinuana eai ea toro ea lautoiem,
 em hesanapu ribadi duduraiddi debadi eai.
- 63 Tatao gamagaridi taumatausiem eau boeadi
 eai,
 isi gamagaridi em lauheata ribadi se
 nanabuedi.
- 64 GUIAU e, em gadosisi miatahitahina ta tanoubu
 i hemonauyao;
 em laugagaeo bena u heatagu!

GUIAU ena laugagaeo abiwataina

- 65 Em abi se lolo em heaheari tauna arinai,
 GUIAU e, oa em riba debana eai.
- 66 Sibasiba lolona eo sonoga oa bena u heatagu,
 paana em lauhesom ea awamamohoi.
- 67 Huiana eai wa sora nige amamna ea hearo, ea
 lausuaem;
 na ina huia ta em riba ea sogohidididini.
- 68 Oa u lolo, em abiabi hinage se lolo;
 em laugagaeo bena u heatagu.
- 69 Etene tataodi riba borabora arinai se
 hebaaeagu,
 na eau ma nuagu i ohimai em lauheata ribadi
 ea abidididini.
- 70 Isi nuadi se potopoto doha momona,
 na eau em laugagaeo mo ea henua aririei.
- 71 Mamohoi i lolo ariri lauita ea hearodi;
 debana eai em laugagaeo ea italobaidi.
- 72 Oa awam laugagaeona ie sae ariri arigu eai,
 abotai *gold* eo *silver* gamagamagaridi.

GUIAU ena laugagaeo sunusunumaena

- 89 Em riba, GUIAU e, i otaesegai
galewa eai, i lau e nige nosina.
- 90 Em riba u hemamohoiedi i lau e isi gamagaridi
aridi eai;
tanoubu u hetoro-tahitahi, eo i otaesegai.
- 91 Oa em riba debana eai wauta se totoro;
paana ginauri gamagaridi oa em heaheari
ede.
- 92 Ena oa em laugagaeo nige i hekodegu,
lauita boeana eai abo ea mate aririo.
- 93 Oa em lauheata ribadi taba nige ea nuahuiedi,
paana isi debadi eai u abihemaurigu.
- 94 Eau oa enam, bena u abihemaurigu;
paana oa em lauheata ribadi ea eo'eo'oidi.
- 95 Laulau gewagewa tataodi se bagibagi bena se
unuigu,
na oa em riba tabudi mo ea nuanuatuidi.
- 96 Laulau lolo dumadumadi adi sigasiga ea itadio,
na oa em lauhesom mo i magaga ariariri.
- GUIAU ena laugagaeo gadosisina*
- 97 Em laugagaeo ea gadosisi aririei!
Asubena maudoina eai i hemala egu abanu-
anuatu.
- 98 Em lauhesom i hesonoga aririegu, agu
waiunuyao nige doha,
paana huia gamagari matagu eai i totoro.
- 99 Ea sibasiba ariri abotai egu taulauheata,
paana em riba tabudi egu aba nuanuatu ede.
- 100 Ea sibasiba ariri abotai tautaubada,
paana em lauheata ribadi ea nanabuedi.
- 101 Aegu ea abididinidi tabu dobila gegewarina ea
lauwatai,
em riba mo bena ea awaabiei.

- 102 Em ribahesanapu taba nige ea torehesuaradi,
paana oa u heataguo.
- 103 Em riba se amna ariri awagu eai,
se amna ariri awagu eai abotai amoamo!
- 104 Em lauheata ribadi aridi eai sibasiba ea lobai,
to arinai dobila boraboradi gamagaridi ea
hewaiunuedi.

GUIAU ena laugagaeo marana

- 105 Oa em riba ede eau aegu ena lamepa,
eo egu dobila ena mara.
- 106 Eau ea aigora, abo hinage ea hemamohoiei,
em hesanapu ribadi duduraidi wa abo ea abi-
wataidi.
- 107 Egu amamna se gamagari ariri;
GUIAU e, oa u hemaorigu, gonogonoana doha
ue ribaei wa!
- 108 GUIAU e, egu hedebasae aitalasamna awagu
eai bena u abidi
eo em hesanapu ribadi wa bena oa u heatagu.
- 109 Egu mauri eau nimagu eai huia gamagama-
gari,
na oa em laugagaeo nige esau ea nuahuiei.
- 110 Laulau gewagewa tataodi sai'i se tore bena se
sai'igu,
na oa em lauheata ribadi taba nige ea
lausuaraedi.
- 111 Oa em riba tabudi ea abidi doha egu gogo i lau
e nige nosina;
mamohoi eau nuagu ena abakode meta.
- 112 Eau nuagu ea toreyao em lauhesom ribadi ea
lauwataidi
huia gamagari, i lau e sigana eai.

GUIAU ena laugagaeo awaabina

- 129 Oa em riba tabudi wa se sae ariri;
arinai earuagu i sogohididinidi.
- 130 Ena em riba se hemasaraha abo i hemaramai;
tau supusupu i hesibasiba.
- 131 Ma awadabarigu eawasigu ie ku'u,
paana em lauhesom ribadi ea gadohiedi.
- 132 U sinibuima eo u nuatoatoaegu,
paana oa kamanim isi esam tau gadosisiena
aridi eai.
- 133 Aegu u headidiridi em ribahesunuma debana
eai,
abo taba nige laulau gewagewa esau i
saetawatawaigu.
- 134 Tau ena hewahewaiunu arinai bena u une-
haigu,
abo em lauheata ribadi ea abiwataidi.
- 135 Am ao bena u hesina em heaheari potana eai,
eo em laugagaeo u heatagu.
- 136 Eau matasulugu se dididi,
mata paana tatao oa em laugagaeo nige se
awaabiei.

GUIAU ena laugagaeo abiabi duduraina

- 137 GUIAU e, oa u dudurai,
em hesanapu ribadi hinage se dudurai.
- 138 Em riba tabudi u heterodi laulau dudurai de-
badi eai.
eo em riba hinage u hemamohoiedi.
- 139 Egu nuaialayala i gabugu,
paana agu waiunuyao em riba se nuahuiedi.
- 140 Oa em ribahesunuma wa se lautayao,
eo em heaheari tauna i gadosisie.
- 141 Eau ea dobi ariri, to se isuewaegu,

- na oa em lauheata ribadi taba nige ea nuahuiedi.
- 142 Oa em laulau dudurai se dudurai i lau e nige nosina,
eo oa em laugagaeo mamohoina ede.
- 143 Piripiri eo amamna se abigu,
na oa em lauhesom ribadi egu nuawoiwoina ede.
- 144 Oa em riba tabudi se dudurai i lau e nige nosina;
sonoga bena oa u leama abo ea mauri.

Abihemauri Aibodana

- 153 Egu amamna bena u italau arinai eo bena u lebohaigu,
paana oa em laugagaeo taba nige ea nuahuiei.
- 154 Enagu u toro, u ribasaguigu, eo u unehaigu,
mauri u leama em ribahesunuma debana eai.
- 155 Laulau gewagewa tataodi taba nige se mauri,
paana oa em laugagaeo nige se eo'o eo'oidi.
- 156 GUIAU e, oa em nuatoatoa i lai ariri;
em laulau dudurai debana eai bena mauri u leama.
- 157 Tauheamamnagu eo tauhewaiunuegu se gamagari,
na oa em riba tabudi taba nige ea lausuaedi.
- 158 Isi nige se awamamohoiem ea italau aridi eai ma nua'itaitagu;
paana oa em lauhesom nige se awamamohoiedi.
- 159 Abo u nuatui komakomani em lauheata ribadi ea gadosisiedi!
Egu mauri bena u ganaganai em gadosisi miatahitahina debana eai.
- 160 Em riba maudoina mamohoina ede;

eo em hesanapu ribadi duduraidi gamagaridi
abo se otahai i lau e nige nosina.

Saguhai Aibodana

- 169 GUIAU e, egu dou bena i saewa arim eai;
sonoga u leama gonogonoana doha u ribaei
wa!
- 170 Egu awanori bena i saewa oa matam eai;
u saguhaigu gonogonoana doha u ribaei wa!
- 171 Eau sopagu eai ea hedebaseaem
paana oa em lauhesom ribadi u heatagu.
- 172 Eau memenagu eai em riba abo ea wanai,
paana oa em lauhesom ribadi gamagaridi se
dudurai.
- 173 Oa nimam taba i nonoha i saguigu,
paana oa em lauheata ribadi wa ea abi hiner-
idio.
- 174 GUIAU e, oa em abihemaui ea gadohi aririei,
eo em laugagaeo egu aba kode ede.
- 175 Eau earuagu bena i mauri, abo ea hedebaseaem,
eo em hesanapu ribadi bena se saguigu.
- 176 Eau ea laupono doha mamoe ie gege wa;
em heaheari tauna taba u eo'oi,
paana em lauhesom ribadi nige esau ea nu-
ahuiei.

120

*Tatao edi laulau borabora eai bena se saguhaidi
uurana*

- ¹ Egu nuadobidobi boeana eai ea eogalau GUIAU
arinai,
bena i heuioegu:
- ² “Sopa borabora aridi eai eo memena borabora
aridi eai,

GUIAU e, bena oa u saguhaigu.”

- ³ Oa memena borabora e,
saha abo se moseleawa arim eai,
eo saha abo se ginauri enam?
- ⁴ Tauiala ena pidu matamatana,
ma oeagi alaalasina!
- ⁵ Ahani eau, paana Meseka eai ea miamia,
Kedara ena numa lulu hinage boeadi eai ea
miamia!
- ⁶ Ea abimatemate paana ea mia ariri
isi boeadi eai labini se hewaiunuei.
- ⁷ Eau labini mo ea henua;
na ena ea ribariba,
isi iala mo se henua.

121

GUIAU ia Tautawataim

- ¹ Eau matugu abo ea tusaei oea tupidi eai.
Aba saguigu haedi eai abo i laoma?
- ² Aba saguigu GUIAU arinai i laoma,
ia ede galewa eo tanoubu tauginauridi.
- ³ Ia abo aem i itawatai, taba nige i moi,
ia tautawataim wa, taba nige i eno.
- ⁴ U ita, Isaraela tautawataina
ia matana taba nige se enoeno, eo taba nige i
enomate.
- ⁵ GUIAU ia tautawataim ede;
GUIAU ia ede em abaailogulogu
oa nimatutum eai.
- ⁶ Mahana gigiborina taba nige i talaim asubena
eai,

eo nawarai hinage maiona eai taba nige'e.

- 7 GUIAU abo i itawataim piripiri gamagaridi
boeadi eai;
em mauri abo i itawatai.
- 8 Em pesa eo em awaseuio GUIAU abo i itawataidi,
ina huia ta ie lau e nige nosina.

122

Ierusalem ena labini uurana

- 1 Ea kode ariri huiana eai wa se heribagu, si ene,
“Ta awasaei GUIAU ena numa eai!”
- 2 Aemai wa se totoro
oa em dobila abalursoradi eai, Ierusalem e!
- 3 Ierusalem se hetoro doha eanua wasawasana
numana se adidiri eo se toro patupatu,
- 4 boga gamagaridi se saesaewa,
isi ede GUIAU ana bogaoyao,
doha Israela se lauhesom wa, lautoi se mosei
GUIAU esana eai.
- 5 Nei eai aba hedudurai aba bawadi saesaedi se
toredi,
aba bawadi saesaedi wa Davida numana
enana.
- 6 Ierusalem enana au aiboda bena loni abina i
ata!
“Isi taugadosissem bena se laulolo!
- 7 Em gana alodi eai bena loni nei eai,
em numa lailaidi alodi eai bena nuataru!”
- 8 Egu tataoyao eo egu dodogayao debadi eai
abo ea ribaei, ea ene, “Loni enamiu!”
- 9 GUIAU ema Eaubada ena numa debana eai,
oa em lolo abo ea eo'o eo'oi.

124

Waiunu nimadi eai saguhaina uurana

- ¹ Taba GUIAU ia nige eda tupo eai,
—Isaraela abo si ene—
- ² taba GUIAU ia nige eda tupo eai
huiana eai wa tatao abo se toro se ialaida,
- ³ abotai taba ma maumaurida se domda,
huiana eai wa se ouyalayala aririeda;
- ⁴ huiana eai ne abaita taba i earuhaida,
goila lailai abo i earuhaida;
- ⁵ goila ena didi adidiri
abo i earutawaida.
- ⁶ GUIAU bena ta ribatausaei,
paana nige i moselaeda
doha moadi edi aba aipurisi!
- ⁷ Ta dago doha manu
sa'i tauginaurina ena sa'i arinai;
sa'i i tagoduo,
to ta dago'o!
- ⁸ Aba saguida ede GUIAU esana eai,
ia galewa eo tanoubu tauginauridi.

126

Hetorouio lautoina

- ¹ Huiana eai wa GUIAU Siona ena lolo i hehari-
harianu,
ita ada ao doha tau enosuai.
- ² Abo maruhi awada i hemonaudi,
eo memenada eai ta wowo ma kodeda.
Abo eanua headi taumiaini si ene,
“GUIAU ginauri lailaidi enadi i ginauridi.”
- ³ GUIAU ginauri lailaidi enada i ginauridi;
arinai ta kode ariri.

- ⁴ Ema dobila bena u heharihariudi, GUIAU e,
doha goila se dididi Negeb barabarana eai!
- ⁵ Tatao wa tuma se lauhesuru ma matasurudi
abotai abo se tanogogo eo se wowo ma
kodedi!
- ⁶ Ia ma douna i torohai,
tuma i bahei bena i hesuru,
abo i uioma ena numa eai ie wowo ma kodena,
nimana eai sitona augogodi i baheidima.

127

*Ginauri lolodi gamagaridi GUIAU arinai se
laoma*

- ¹ Ena GUIAU numa wa nige i hetoro,
isi tauhetorona se paisoa aseai.
Ena GUIAU ia eanua wasawasa nige i silawai,
tau aisilawa i silawa asa.
- ² Nige aniona ena u enotoro heura,
eo u eno boneawa,
paisoa porohena aiaina mo ue ai;
isi i gadosisiedi taba nige saha se deha.
- ³ U ita, merumeru tatao GUIAU ena ainauia ede,
boga uauana ia ena ainauia.
- ⁴ Doha pidu tauiala nimana eai
hewari huiana nanatunayao doha ede.
- ⁵ Tau wa ie kode
taba ena aba aiusa i monau!
Taba nige se hetaumaeamaea
huiana eai wa ma ana waiunuyao aba
hedudurai eai se hailobai.

130

GUIAU ena abihemauri sunumana

- ¹ GUIAU e, eau duha alona eai ea doulaowa arim eai!
- ² Guiau e, arinagu u ataiei!
Beam bena i tasoe egu aiboda
daguguna arinai!
- ³ GUIAU e, ena oa laulau gewagewadi u nuatudi-
dinidi,
Guiau e, eai gonoana abo i toro?
- ⁴ Na baaea ribagigirina ede oa arim eai i laoma,
arinai oa mo matausim abo se matausi.
- ⁵ Eau GUIAU ea bagibagiei, earuagu hinage ia i
bagibagiei,
eo ia ena riba arinai ea sunusunuma;
- ⁶ Eau earuagu Guiau i bagibagiei
doha isi tausilasilawa maratomtomo taubag-
ibagiena, eau mo ea hemuridi,
doha isi tausilasilawa maratomtomo taubag-
ibagiena eau mo ea hemuridi.
- ⁷ Isaraela e, u sunumalau GUIAU arinai!
Paana GUIAU arinai ede gadosisi miatahi-
tahina,
eo ena abihemaui i lai ariariri.
- ⁸ Ia hinage abo Isaraela i unehemaui ena laulau
gewagewadi
gamagaridi aridi eai.

132

Abamia tabuna se helolo uurana

- ¹ GUIAU e, bena Davida u nuatui ma nualolom,
lauita oioiuradi gamagaridi i hearodi;

- ² ie riba aigora GUIAU arinai
eo i ribahesunuma Iakobo ena Eaubada Gigiborina arinai,
- ³ “Taba nige ea awasae egu numa eai
eo taba nige ea lau egu abaeno eai;
- ⁴ taba nige matagu ea hegibudi,
eo taba nige matagu se enoeno.
- ⁵ na GUIAU ena numa abahetorona ea eooi i lau e
ea lobai.
Iakobo ena Eaubada Gigiborina ena abamia.”
- ⁶ Ai ataiei Eparata eai,
ai lobai Ia’ara ena oea eai.
- ⁷ “I lolo ta lau ena aba mia eai;
aena ana bou arinai ta tabaohu!”
- ⁸ U toro, GUIAU e, u lau em aba aiyawasi dimona
eai,
oa, eo em gigibori akena maem.
- ⁹ Em kohena bena laulau dudurai se luidi,
eo tatao tabudi abo se wowo ma kodedi,
- ¹⁰ Em heaheari tauna Davida debana eai
oa em heyausi tauna tabu u otaotaei.
- ¹¹ GUIAU aigora mamohoina i aigora ei Davida
arinai
eo ena riba wa i ota esegai:
“Oa natum tau esau, oa taum eai i laoma,
abo ea hebawa em terona potana eai.
- ¹² Taba nanatumyao tatao egu ribahesunuma se
sogohididini
eo egu riba tabudi ea heatadi wa hinage,
isi nanatudiyao oa em terona potana eai abo se
bawa
i lau e huia nige nosina.”

- 13 Paana ede GUIAU Siona i abihineri,
i gadohiei abo ena aba miahai:
- 14 “Inata ede egu aba aiyawasi i lau e huia nige
nosina;
ina i abo ea miatahitahi, paana ea gadohiei.
- 15 Ana ai ai abo ea helai aririei;
ena gogogesagesa tataodi ai ai abo ea hebo-
gasesedi.
- 16 Ena kohena mauri arinai abo ea heluidi,
ena taumiatahitahi tataodi abo se wowo
makodedi.
- 17 Nei eai abo dona esau ea he’ini Davida enana;
lamepa ea abinonohai egu heyausi tauna
enāna.
- 18 Ana waiunuyao mo abo ea heluidi taumaea-
maea arinai,
na ia iabom uruna eai ena korona namana-
marina abo i sina.”

137

*Taumiasuara Babilonia eai edi eanua
tahunuana sabina se dou*

- ¹ Babilonia goilana gegesidi eai,
ai bawa na ai doudou,
huiana eai wa Siona ai nuanuatui.
- ² Oeagi lagadi eai
ema huelele ai heabasidi.
- ³ Nei eai isi tautawataimai
se riba bena enadi ai wana,
eo isi tauheamamnamai se riba bena ai kode, si
ene,
“Siona wanana enamai au wana!”
- ⁴ Edohana abo GUIAU ena wana
hari eanua eai ai wanai?
- ⁵ Ierusalem e, ena ea nuahuiem,

- i lolo nimatutugu taba i wowoea!
⁶ I lolo memenagu i patu esegai awagu potana eai,
 ena taba nige ea nuanuatuim
 ena taba nige Ierusalema ea tore bagunai
 egu kode saesae aririna nuagu eai!
- ⁷ GUIAU e, Edoma tataodi edi laulau bena u nuan-
 uatui
 nei asubena na eai ne Ierusalema se
 saetawatawai,
 si ene, “Ta hebaaea auri, ta hebaaea auri!
 I dobi e paa eai!”
- ⁸ Babilonia natuna sine e, oa ede tauhebahebaaea!
 Ia tauhemaisam wa abo nuana i kode
 gonogonoana doha oa u ginauri arimai eai
 wa!
- ⁹ Ia wa eai nanatumyao i abidi abo i kode hinage
 i hetamogorugorudi malamalatete potana
 eai.

139

*Eaubada ia tupo gamagamagari eai, eo sonoga
 maudoina ia enana*

- ¹ GUIAU e, eau nuagu u eo’oiyao, eo abigu u ata’o!
² Egu bawa eo egu toro abidi u ata’o;
 oa eda lohaloha eai egu nuanuatu u
 italobaidio.
³ Egu dobila u itahetaiiri, eo egu otadobi hinage,
 egu laulau gamagaridi abidi ue ata.
⁴ Sora nige riba esau memenagu eai,
 na oa, GUIAU e, abina u ata heohiyao.
⁵ Oa u bagubagunaegu, eo u murimuritaegu,
 eo oa nimam u toresaei eau potagu eai.

- 6 Sonoga meta doha no'ona nige gonoagu;
i sae ariri, eau taba nige ea lage arinai.
- 7 Oa Earuam ea dagogabaei abo ea lau haedi?
E oa matam abo edohana egu dagoda-
gogabaena?
- 8 Eau taba ea sae galewa eai, oa nei eai!
Taba Hade eai egu eba ea wese na oa hinage
nei eai!
- 9 Taba maratomtomb mabena ea abi
abo ea loi ea lau gabogabo sigana eai ea mia,
- 10 nei eai hinage oa nimam abo i woeaigu,
eo nimatutum abo i abididinigu.
- 11 Ena ea ene, "Masigiri taba i bubulitawaigu,
eo mara arigu eai i hemala maiona,"
- 12 taiede masigiri oa arim eai nige i masigiri,
maiona ie mara doha asubena;
paana masigiri gonogonoana doha mara oa
matam eai.
- 13 Taugu boeana oa u ginauri,
sinagu bogana eai eaugu gamagaridi oa u
hepatuesegaidi.
- 14 Ea hedebaseam, paana oa u nuamatamatausi eo
oa no'ono'om.
Nimam ginauridi hinage no'ono'odi.
Oa abigu u ata ariri!
- 15 Taugu nige i otayamui oa arim eai,
huiana wa eamuyamui eai se ginaurigu,
tano boeana eai se ginauri komakomanigu.
- 16 Bulumagu sora nige se ginauri, oa matam se
itagu;
oa em buka eai egu asubena gamagaridi se uri
nonohaidio,

- huiana eai wa sora nige se labasigu.
 17 Oa em nuatu se sae ariariri, GUIAU e!
 Se gamagari ariariri hinage!
 18 Ena ea hasiridi gamagarina gelegele i dioi.
 Ena ea enotoro oa hinage gegeSIGU eai.
 19 Eaubada e, taba laulau gewagewa tataodi u
 unuidi mo,
 taba taunimaosina tataodi hinage se toro-
 haigabaegu,
 20 tatao wa ma nuatu baabaeadi se awaya-
 galaem,
 baaea debana eai se oioipiriem!
 21 GUIAU e, isi oa se hewaiunem eau hinage ea
 hewaiunuedi e nige'e?
 Isi hinage oa se ialaim, eau hinage ea isug-
 araedi e nige'e?
 22 Hewaiunu mamohoina arinai ea hewaiunuedi;
 ea itadi isi hinage eau agu waiunuyao.
 23 Eaubada e, bena u itaheohigu, nuagu hinage
 abina u ata.
 U lauitagu eo egu nuanuatu bena abidi u ata.
 24 U ita taba laulau baaea aisana eau arigu eai,
 eo dobila miatahitahina bena arinai u woea-
 woeaigu!

145

- 1 Egu Eaubada e, eo egu Wasawasa, oa abo ea
 hatoem,
 oa esam abo ea ribatausaei i lau e huia nige
 nosina.
 2 Asubena gamagari eau abo ea ribatausaem,
 oa esam ea aihelahui i lau e nige nosina.
 3 GUIAU ia i sae ariri, ia hedebasaena ie lai,
 eo saesaena nige tau esau gonoana i eo'oi.

- 4 Isi esau isi esau aridi eai am paisoa abo se hede-
basaei,
em gigibori laulaudi se ribahemasarahadi.
- 5 Em wasawasa ana ao lolona eo em gigibori na-
manamarina,
eau nuagu eai abo ea nuanuatuidi.
- 6 Oa em laulau matamatausidi ma gigiboridi, tatao
abo se ribahemasarahadi,
eo em abiabi saesaedi abo ea guguaiei.
- 7 Oa em abilolo saesaena wasana abo se ribarib-
aei,
em laulau duduraidi abo se wanawanaidi.
- 8 GUIAU ena ainauia i lai ariri eo ena nuatoatoa
hinage,
ena ouyalayala nige i heula, ena gadosisi mi-
atahitahina hinage i lai ariri.
- 9 GUIAU ena abi se lolo tatao gamagaridi aridi eai,
eo ginauri gamagaridi ia i hetubudi meta i
nuatoatoaedi.
- 10 GUIAU e, nimam ginauridi gamagaridi wa abo
se lautoiem,
em taumiatahitahi tataodi gamagaridi abo se
ribatausaem!
- 11 Em basileia namanamarina abo se ribaei,
eo em gigibori hinage,
- 12 tatao nanatudiyao em gigibori laulaudi abo se
heatadi,
eo em basileia ena namanamari hinage.
- 13 Oa em basileia miatahitahi basileiana,
em tanutanuagaimai i laulau hari isi to hari
isi.

GUIAU ena riba gamagaridi i hemamohoiedi,

- eo ena nuatoatoa i laulau ena abiabi gamagaridi aridi eai.
- 14 Taubeu gamagaridi GUIAU i abi'isinidi,
eo tatao dageladi se eou i abihetorodi.
- 15 Mata gamagaridi se italaowa oa arim eai,
eo oa adi aiai taumosedi huiana mamohoina eai.
- 16 Oa nimam ue ala,
ginauri gamagaridi edi henuhenua u mosedi.
- 17 GUIAU ena laulau gamagaridi se dudurai,
eo ena abi gamagaridi ma nuatoatoana.
- 18 GUIAU tatao gamagaridi taueogalau i hana-
hanau-aririedi,
isi wa mamohoina eai taueogalau.
- 19 Ia tauheasisiena tataodi gamagaridi i
itawataidi,
edi dou hinage i ataiei, eo i hemauidi.
- 20 GUIAU taugadosisiena tataodi gamagaridi i
itawataidi;
na laulau gewagewa tataodi abo i unuheo-
hidi.
- 21 Awagu eai GUIAU hedebasana abo ea ribaei,
buluma eai tatao gamagaridi ia esana tabuna
taba se ribatausaei,
i lau e huia nige nosina.

146

*GUIAU se hedebasaei ena laulau duduraidi de-
badi eai*

- ¹ GUIAU au hedebasaei!
Earuagu e, GUIAU u hedebasaei!
- ² Eau GUIAU abo ea hedebasaei i lau e egu mauri
sigana;

sora ma maumaurigu GUIAU hedebaseaena
abo ea wanai.

³ Wasawasa tabu au sunumaedi,
tanoubu tauna hinage tabu au sunumaei, ia
arinai nige aba haisagusagu.

⁴ Ia eawasina ie ohi abo i uio i hemala tanouio;
meta asubenana ne ena nuatu se lautom.

⁵ Tau ne ie kode, ia wa tausaguina ede Iakobo ena
Eaubada,
ena sunuma ie tore GUIAU ena Eaubada ari-
nai,

⁶ ia galewa eo tanoubu tauginauridi
gabogabo hinage, ma ginauri gamagamaga-
rina;
ena riba i otaesegai i lau e nige nosina;

⁷ abidudurai i hemasaraha isi se heamamnadi
aridi eai;
eo tau guriguriam ia aiai adi i mosedi.

Tatao auaudi GUIAU i eairihaidi se lau;

⁸ GUIAU matagibugibu tataodi matadi i helaladi.
Tatao nuadi se porohe nuadi i hemamaradi;

GUIAU laulau-dudurai tataodi i gadosisiedi.

⁹ Taulaolaoma tataodi GUIAU i itawataidi;
wabuwabu eo dabudabure i abididinidi;
na laulau gewagewa tauna ena dobila i het-
atagorigori.

¹⁰ GUIAU ena wasawasa huiana i laulau e nige
nosina,
Siona e, em Eaubada ta, i lau e hari isi to hari
isi.

GUIAU au hedebaseaei!

148

*Ginauri gamagamaridi bena GUIAU se hede-
basaei*

¹ GUIAU au hedebasaei!

Galewa eai GUIAU au hedebasaei:
ewa inipuripuri eai au hedebasaei!

² Aneru gamagarimiu ia au hedebasaei,
ana tauiala tataomiu gamagarimiu, galewa
tehana eai, ia au hedebasaei!

³ Mahana eo nawarai e, ia au hedebasaei,
ipora namanarimiu e, ia au hedebasaei!

⁴ Galewa ewapuripurina eai, ia au hedebasaei,
eo goila hinage galewa ewana eai!

⁵ GUIAU esana taba isi se hedebasaei,
paana ia ie riba arinai ede isi wa se tubu.

⁶ Ia i hetorodi i lau e, nige nosina,
adi sigasiga laugagaeona ie tore, taba nige se
dioi.

⁷ Tanoubu eai GUIAU au hedebasaei:
omi gabogabo taumia nabunabutuadi, eo
gabotum gamagarina hinage,

⁸ oeagi alaalasi, nabu tupitupina, *snow* eo mada-
gau,
mana lailai woworina ia ena riba se hemamo-
hoiei!

⁹ Oea tupidi lailaidi eo gagiridi,
oeagi uauadi, maruai oeagidi gamagaridi,

¹⁰ nuura saraidi eo bulumakau gamagaridi,
ginauri se daladalausi eo manu loiloiusidi!

¹¹ Tanoubu wasawasadi eo tatao gamagaridi,

eanea guiaudi eo tanoubu tauheduhedudu-
rai gamagaridi!

¹² Hewari eo hasara gamagaridi maediyao,
tautaubada eo merumeru!

¹³ Isi GUIAU esana bena se hedebasaei,
paana iabom esana i sae ariri;
ia ana tepo lolona tanoubu eo galewa i
saetawatawai.

¹⁴ Ia ena boda tataodi edi dona i lauisini,
ena taumiatahitahi tataodi gamagaridi edi
aba-hedebaseaena,
Isaraela bodana isi ede ia gegesina eai wa.
GUIAU au hedebasaei!

150

GUIAU se hedebasaei

- ¹ GUIAU au hedebasaei!
Eaubada ena abamia tabuna eai bena ia au
hedebasaei,
ena galewa tehana gigiborina eai ia au hede-
basaei!
- ² Ena laulau gigiboridi debadi eai ia au hede-
basaei,
ena gigibori saesae-aririna debana eai ia au
hedebasaei!
- ³ Bogigi dagudaguguna eai ia au hedebasaei,
huelele eo baubau aridi eai ia au hedebasaei!
- ⁴ Boiatu eo saga aridi eai ia au hedebasaei,
huelele au iuhi eo baubau au oiointi aridi eai
ia au hedebasaei!
- ⁵ Pate aridi eai ia au hedebasaei,
pate au oihelaidi abo arinai ia au hedebasaei!

⁶ Ginauri gamagaridi se eahueahua bena ia se
hedebasaei!
GUIAU au hedebasaei!

RIBA HARIHARIUNA
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Suau language of Papua New Guinea
Buk Stat, Josua, Buk Song, Esodo, na Nupela Testamen
long tokples Suau long Niugini

Copyright © 1998 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Suau

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files dated 31 Aug 2023

99a191af-3177-577f-b12d-7c7288c64c37